

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace

Financial Management of Selected Non-State Non-Profit Organization

Student: Eva Krobotová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Ivana Vaňková, Ph.D.

Ostrava 2015

Zadání bakalářské práce

Eva Krobotová

Student:

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6202R055 Veřejná ekonomika a správa

Téma:

Hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace
Financial Management of a Selected Non-State Non-Profit Organization

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Charakteristika nestátních neziskových organizací v ČR
3. Analýza hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace
4. Zhodnocení činnosti a hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BACHMANN, Pavel. *Transparentnost organizací občanské společnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2012. 141 s. ISBN 978-80-7435-235-5.

HLOUŠEK, Jan a Zuzana HLOUŠKOVÁ. *Ziskování zdrojů na aktivity NNO působící v sociální oblasti*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. 158 s. ISBN 978-80-7435-121-1.

STEJSKAL, J., H. KUVÍKOVÁ a K. MAŤÁTKOVÁ. *Nezisková organizace – vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Walters Kluwer ČR, 2012. 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

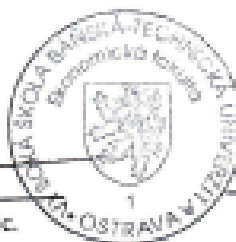
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Ivana Vašíková, Ph.D.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 07.05.2015

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení:

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne: 7. května 2015

.....
Eva Krobotová

Obsah

1 Úvod	8
2 Charakteristika nestátních neziskových organizací v České republice	10
2.1 Členění národního hospodářství	10
2.2 Základní charakteristika a druhy neziskových organizací v České republice	12
2.2.1 Typologie neziskových organizací	14
2.2.2 Veřejná a vzájemná prospěšnost	15
2.2.3 Vymezení neziskových organizací podle Rady vlády pro nestátní neziskové organizace	15
2.3 Legislativní úprava nestátních neziskových organizací od 1. 1. 2014	16
2.3.1 Vývoj občanských sdružení a změny v jejich právní úpravě	17
2.4 Principy financování neziskových organizací	18
2.4.1 Získávání zdrojů pomoci fundraisingu	19
2.6 Transparentnost neziskového sektoru	20
2.7 Neziskový sektor v sociální oblasti	21
2.7.1 Sociální služby v České republice	21
2.8 Sociální práce a vybrané druhy sociálních prací	22
2.9 Sociálně-právní ochrana dětí	24
2.9.1 Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc	25
2.10 Typy zanedbávání dětí a formy týrání	25
3 Analýza hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace	27
3.1 Založení a činnost Fondu ohrožených dětí	27
3.1.1 Statutární orgány a organizační struktura	28
3.2 Analýza vybraných činností Fondu ohrožených dětí	28
3.2.1 Zdroje financování Fondu ohrožených dětí	33
3.2.2 Vybrané příjmové a výdajové položky Fondu ohrožených dětí ve sledovaném období	34
3.3 Analýza hospodaření Fondu ohrožených dětí v letech 2009–2013	37

3.3.1 Analýza výnosů a nákladů v roce 2009	37
3.3.2 Analýza výnosů a nákladů v roce 2010	38
3.3.3 Analýza výnosů a nákladů v roce 2011	39
3.3.4 Analýza výnosů a nákladů v roce 2012	41
3.3.5 Analýza výnosů a nákladů v roce 2013	42
3.3.6 Rozbor vybraných nákladových položek	43
3.3.7 Celkové výnosy Fondu ohrožených dětí v letech 2009–2013	47
3.3.9 Výsledek hospodaření FOD v letech 2009–2013	49
3.3.10 Konečné rozvahy Fondu ohrožených dětí a SWOT analýza	50
3. 3. 11 Legislativní dopady na existenci a činnost Fondu ohrožených dětí.....	52
4 Zhodnocení činnosti a hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace	54
5 Závěr.....	58
Seznam použité literatury	60
Seznam zkratk	62
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce.....	63
Seznam příloh.....	64

1 Úvod

Neziskový sektor je nedílnou součástí dnešní společnosti. Neziskové organizace jsou zřizovány za různými účely a poskytují širokou škálu služeb. Na rozdíl od soukromého ziskového sektoru svou činností sice vytvářejí zisk, ten však musí být použit na činnosti a cíle, které si jednotlivé organizace určily. Hospodaření neziskových organizací je závislé na příjmech nejen ze své vlastní činnosti, ale především na podpoře státu a v neposlední řadě i soukromých subjektů, kterým není lhostejný osud ostatních, žijících ve stejné občanské společnosti. Činnost a existence organizací, které jsou pro společnost nějakým významem prospěšné, lze popisovat z mnoha různých úhlů pohledu a proto charakteristické znaky a členění neziskových organizací nejsou jednotné. Vývoj neziskového sektoru je předmětem nejrůznějších teorií.

Předmětem bakalářské práce je problematika nestátních neziskových organizací. Konkrétně je práce zaměřena na hospodaření nestátní neziskové organizace Fond ohrožených dětí, působící v sociální oblasti. Fond ohrožených dětí má dlouholetou tradici a je jednou z největších nestátních neziskových organizací v České republice.

Cílem bakalářské práce je na základě analýzy zhodnotit vybrané činnosti a výsledky hospodaření Fondu ohrožených dětí v letech 2009–2013 a na základě zjištěných skutečností navrhnout doporučení na zlepšení hospodaření. Dílčím cílem je posoudit dopady změn zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, na fungování této nestátní neziskové organizace.

Bakalářská práce je členěna, kromě úvodu a závěru, do tří kapitol. Druhá kapitola popisuje charakteristiku neziskových organizací, jejich typologii a členění národního hospodářství. V této kapitole jsou zachyceny legislativní změny pro činnost občanských sdružení nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Druhá kapitola je zaměřena na vymezení neziskového sektoru v sociální oblasti a vybrané druhy sociální práce, kterými se Fond ohrožených dětí zabývá. Dále je kapitola zaměřena na jednu z forem financování-fundraising. Ve třetí kapitole je pomocí analýzy činností a finanční analýzy zachyceno hospodaření Fondu ohrožených dětí ve sledovaném období a zjištěná fakta jsou ilustrována pomocí tabulek a grafů. Ve čtvrté kapitole je provedeno vyhodnocení získaných skutečností a jsou zde stanovena doporučení na zlepšení hospodaření vybrané organizace. Poslední kapitolou je závěr bakalářské práce.

Teoretická část bakalářské práce vychází z nastudované odborné literatury zabývající se nestátními neziskovými organizacemi, z internetových zdrojů a legislativních norem.

Informace v praktické části jsou čerpány z webových stránek Fondu ohrožených dětí, interních zdrojů organizace a konzultací s odborníky dané organizace.

Bakalářská práce se opírá o legislativu platnou k 1. 5. 2015.

2 Charakteristika nestátních neziskových organizací v České republice

Neziskové organizace se člení dle různých kritérií a hledisek, záleží na konkrétním tvůrci, který se problematikou neziskového sektoru zabývá. Neziskové organizace jsou zřizovány z různých důvodů a za různými účely. Počátky zakládání spolků v České republice (dále jen ČR) sahají až do 19. století, kdy spolková činnost byla jedním z projevů obrozeneckých snah. Válečné období a období komunismu však rozvoji neziskového sektoru nepřispělo. K další etapě vývoje došlo až po roce 1989, jenž byl přelomem v chodu celé společnosti. Vznikaly jak neziskové organizace, tak i orgány, které měly přispět k podpoře a pomoci neziskovému sektoru. Postupem času stát vymezoval chování neziskových organizací novelami právních předpisů (Stejskal a kol., 2012). Rok 2014 je další životní etapou pro neziskové organizace v České republice. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen občanský zákoník), upravuje od 1. ledna 2014 právní formu a činnost vybraných forem neziskových organizací. Reaguje tak na předešlou volnější právní úpravu, která činila neziskovou oblast výrazně netransparentní. Oblasti, které si dříve upravovaly neziskové organizace svými vnitřními předpisy, nyní komplexně vymezuje občanský zákoník. Současná svoboda sdružování je výsledkem adaptace společnosti na tržní podmínky. V těchto podmínkách se neziskové organizace musí prosazovat, najít si své místo a opodstatnění. Snaha státní moci o přesun odpovědnosti za finanční způsobilost neziskových organizací na obce a ziskový tržní sektor neřeší situaci, ve které jsou neziskové organizace stále handicapované. Jak uvádí Rektořík (2010), jedním z handicapů neziskového sektoru je omezení v získávání profesionálů z důvodu rozdílného mzdového ohodnocení v rámci ziskového a neziskového sektoru. Nestátní neziskové organizace jsou takové, které nezaložil stát. Jsou zakládány z vlastní iniciativy společně sympatizujících osob, které naplňují právo občanů sdružovat se. Nestátní neziskové organizace prošly v posledních desetiletích dynamickým vývojem a staly se důležitou součástí české společnosti.

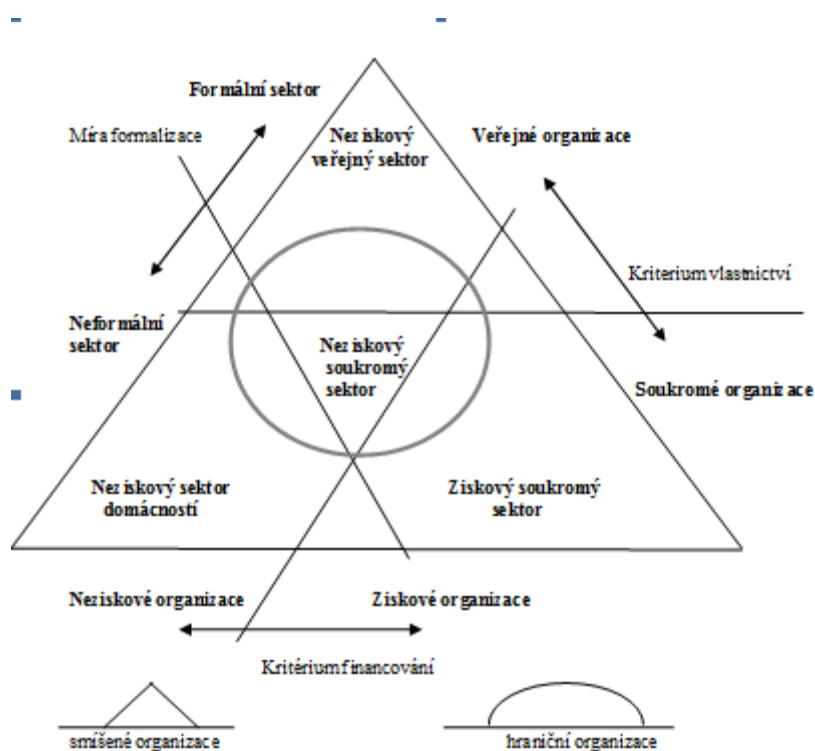
2.1 Členění národního hospodářství

Národním hospodářstvím bývá označován systém ekonomických subjektů na území jednoho státu a vazby mezi nimi. Cílem je uspokojování potřeb obyvatelstva daného státu a ochrana a tvorba životního prostředí.

V rámci národního hospodářství je neziskovým organizacím vymezen prostor pro jejich působení. Jedním z hledisek členění národního hospodářství je podle principu financování, které národní hospodářství dělí do dvou sektorů, a to ziskového a neziskového, který je dále

dělen na veřejný sektor, soukromý sektor a sektor domácností. Ziskový sektor je financován z prostředků vyprodukovaných subjekty ziskového sektoru. Cílem těchto organizací je tvorba zisku, který je rozdělován ve prospěch majitelů. Neziskový sektor pro svoji činnost získává prostředky pomocí přerozdělovacích procesů nebo od soukromých subjektů. Cílovou funkcí tohoto sektoru je přímé dosažení užitku zpravidla v podobě veřejné služby. Neziskový veřejný sektor spravuje a řídí veřejná správa a je financován z veřejných financí. Pro tento sektor je dále charakteristické, že poskytuje veřejné služby a podléhá veřejné kontrole. Neziskový soukromý sektor financují především fyzické a právnické osoby, přičemž dotace z veřejných prostředků nejsou vyloučeny. V tomto sektoru se slučuje společenský a ekonomický zájem. Sektor domácností má z ekonomického pohledu význam pro formování občanské společnosti. V rámci národního hospodářství má význam svým začleněním do koloběhu finančních toků, trhu produktů, faktorů a kapitálu.

Obr. 2.1 Rozdělení národního hospodářství dle V. A. Pestoffa

Zdroj: REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2010. s. 16. Vlastní zpracování.

Švédský ekonom Victor A. Pestoff rozděluje národní hospodářství do podoby trojúhelníku rozděleného na čtyři sektory. Z trojúhelníku na Obr. 2.1 se dá vyčíst základní charakteristika jednotlivých typů organizací. Rozdělení je doplněno o zóny, ve kterých se působení organizací překrývá. Jedná se o smíšené a hraniční organizace. Smíšená organizace svým posláním zasahuje do veřejného sektoru, má soukromý charakter a je z části

financovaná z veřejných prostředků. Takovou organizací může být soukromá střední škola. Příkladem hraniční organizace je penzijní fond, který funguje na principech obchodního zákoníku jako akciová společnost a dostává zákonem vymezené příspěvky z veřejných financí.

Hranice mezi sektory jsou neurčité a vzájemně se prolínají. Mezi jednotlivými sektory bude docházet k posunům, kdy vztahy jednotlivých subjektů se budou vyvíjet na základě historie, ekonomické situace a také podle vývoje společnosti. Tyto posuny V. A. Pestoff označuje jako „welfare mix shift“. Při členění národního hospodářství pravděpodobně vycházel z politicko-ekonomických mechanismů, které ovlivňují lidskou společnost, jak je navrhla Wolfendenova komise ve formě sektorů regulujících lidské činnosti a to: soukromý neformální sektor, stát, soukromý komerční sektor a sektor občanský (neziskové soukromé organizace), (Rektořík a kol., 2010).

2.2 Základní charakteristika a druhy neziskových organizací v České republice

Na základě vybrané a nastudované odborné literatury zabývající se nestátními neziskovými organizacemi lze uvést, že neziskové organizace nebyly zřízeny za účelem podnikání a tvorby zisku. Tyto organizace působí v rámci jak veřejného, tak i soukromého neziskového sektoru.

Bachmann (2012) říká, že se instituce a neziskové organizace utvářejí na základě iniciativy občanské společnosti a jsou odrazem jejího stavu jako celku. Ve své publikaci zmiňuje vymezení organizací občanského sektoru, které definovali Salamon a Anheier a podle kterých by měly neziskové organizace splňovat několik kritérií:

- formálnost,
- soukromost,
- nedělení zisku zakladateli,
- samostatné řízení,
- dobrovolnost.

Podle Stejskala (2012) nejbližší neziskové organizace definuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Paragraf 18 odst. 8 tohoto zákona vymezuje následující právní formy neziskových organizací:

- zájmová sdružení právnických osob, pokud mají právní subjektivitu a nejsou založena za účelem výdělečné činnosti,
- občanská sdružení včetně odborových organizací,

- politické strany a politická hnutí,
- registrované církve a náboženské společnosti,
- nadace a nadační fondy,
- obecně prospěšné společnosti, veřejné vysoké školy,
- veřejné výzkumné instituce,
- školské právnické osoby dle zvláštního právního předpisu, obce, organizační složky státu, kraje, příspěvkové organizace, státní fondy a subjekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon.

Tento paragraf byl však k 1. 1. 2014 zrušen a výše uvedený zákon hovoří v § 17 o veřejně prospěšném poplatníkovi, který v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami, zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci jako svou hlavní činnost vykonává činnost, která není podnikáním.¹

Toto členění je podle Rektořika (2010) dostatečné jen z pohledu výpočtu daně z příjmu. K dostatečnému pochopení poslání neziskových organizací a jejich cílů je třeba tyto organizace systematizovat v třídění dle několika kritérií:

- kritérium zakladatele, které neziskové organizace člení na ty, které jsou založeny státní správou nebo samosprávou, organizace založené soukromou nebo fyzickou osobou a veřejnoprávní instituce organizace, kterým je činnost uložena zákonem;
- kritérium globálního charakteru poslání, dělící neziskové organizace na veřejně prospěšné, uspokojující požadavky veřejnosti a vzájemně prospěšné podporující zájmy určité skupiny osob;
- kritérium právně organizační normy dělí neziskové organizace podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, organizace založené na základě zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, který od 1. 1. 2014 nahradil zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. Další neziskové organizace spadají pod ostatní zákony platných pro neziskové organizace;

¹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

- kritérium financování členů neziskové organizace na finančně podporované zcela nebo zčásti z veřejných rozpočtů, na organizace financované z různých typů zdrojů jako jsou sbírky, sponzorské dary atd. a organizace financované ze své vlastní činnosti;
- kritérium charakteristiky realizovaných činností rozděluje neziskové organizace s charakteristickými znaky pro všechny jejich typy a charakteristické znaky pro soukromé neziskové organizace. Každá nezisková organizace je právnickou osobou (kromě organizačních složek státu a územně samosprávných celků), která není založena za účelem podnikání a tvorby zisku a uspokojuje určitou skupinu občanů. Společnými znaky soukromých neziskových organizací je jejich autonomie ve vztahu k vnějšímu prostředí, členství je výhradně dobrovolné a vytváří neformální struktury sympatizujících osob, které realizují svoji činnost v rámci legislativy.

2.2.1 Typologie neziskových organizací

Pro členění neziskových organizací je možné uplatnit celou řadu kritérií a hledisek, jako členění dle právních forem, cílů a poslání, velikosti a struktury organizace, způsobu financování atd. Následující typologii neziskových organizací vycházející z poznatků teorie a praxe vymezil Rektořík (2010, s. 43).

- I. Neziskové soukromoprávní organizace vzájemně prospěšné, s globálním posláním vzájemně prospěšné činnosti.*
- II. Neziskové soukromoprávní organizace veřejně prospěšné, s globálním posláním veřejně prospěšné činnosti.*
- III. Neziskové veřejnoprávní organizace typu organizačních složek a příspěvkových organizací státu a samosprávných územních celků s globálním posláním veřejná správa a veřejně prospěšná činnost.*
- IV. Neziskové ostatní veřejnoprávní organizace, s globálním posláním veřejně prospěšná činnost.*
- V. Neziskové soukromoprávní organizace typu obchodních společností a jim podobných (jde o výjimečné případy neziskových organizací) s možností globálního poslání veřejně i vzájemně prospěšné společnosti.*

2.2.2 Veřejná a vzájemná prospěšnost

Z výše uvedené typologie vyplývá, že charakteristickým rysem neziskových organizací je veřejná či vzájemná prospěšnost. Do 1. ledna 2014 neexistoval v České republice právní předpis, který by pojem veřejná prospěšnost upravoval. Této problematice se věnuje až občanský zákoník, který vymezuje všeobecně prospěšné služby. Ani mezinárodní organizace a instituce obecně pojem veřejný zájem či veřejná prospěšnost nevymezují. Obecnou definici si stanovují zákonodárné orgány jednotlivých států. Ta je pak limitována třemi zásadami a to zásadou generality, zásadou delegování a zásadou svrchovanosti ústavy (Stejskal a kol., 2012). Legislativní úprava pojmu veřejná prospěšnost státu více zaručuje zprůhlednění a zefektivnění vynaložených finančních prostředků veřejně prospěšným organizacím. Dá se předpokládat, že pojem veřejná prospěšnost se bude i nadále vyvíjet a upravovat.

Paragraf 146 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů veřejnou prospěšnost definuje takto: „*Veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu.*“

Vzájemná prospěšnost je vnímána jako forma organizace, založená k dosažení, naplnění a realizaci svých vlastních cílů. Tento pojem není nijak legislativně ukotven. Legislativa umožňuje pouze zastřešení právní formou, kterou je možné využít k výkonu organizačních aktivit. Některé organizace vykonávají veřejně i vzájemně prospěšnou činnost. Přesné odlišení veřejně a vzájemně prospěšných organizací je obtížné. Zařazení do určité kategorie je možné až po důkladné analýze veškerých aktivit organizace.

Obecně lze říct, že veřejně prospěšné společnosti uspokojují potřeby veřejnosti, zatím co vzájemně prospěšné organizace slouží svým členům.

2.2.3 Vymezení neziskových organizací podle Rady vlády pro nestátní neziskové organizace

Vývoj nestátních neziskových organizací lze na základě údajů Ministerstva vnitra ČR (dále jen MV ČR) a Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) zpětně vysledovat až do roku 1990 a graficky je znázorněn v Příloze č. 1. Nestátní neziskové organizace přispívají k sociálnímu začleňování, participaci a partnerství. Jsou nejen poskytovatelem veřejně prospěšných služeb, ale také realizátorem veřejně prospěšných činností a v neposlední řadě

jsou také významným zaměstnavatelem. Nestátní neziskové organizace vytvářejí hodnoty bez ohledu na krátkodobý či osobní prospěch, stabilizují a obohacují společenské klima a vzhledem ke své nezávislosti mají nezastupitelný potenciál při překonávání ekonomických obtíží.

V České republice se nestátními neziskovými organizacemi zabývá Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, která působí jako poradní, iniciativní a koordinační orgán vlády ČR. Vznikla v roce 1992, kdy byla zřízena usnesením vlády jako Rada pro nadace. V roce 1998 byla transformována na Radu vlády pro nestátní neziskové organizace (dále jen Rada). Rada soustřeďuje, projednává a předkládá vládě materiály, týkající se a vztahující se k vytváření vhodného prostředí pro existenci a činnost NNO.²

Výčet organizací, se kterými Rada pracuje, není odvozen od ekonomického pojetí neziskového sektoru, nýbrž z institucionální formy vymezené danou legislativou. Tato legislativa platná do 1. 1. 2014 vymezovala tyto právní formy nestátních neziskových organizací:

- občanská sdružení, vymezená zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů,
- obecně prospěšné společnosti, zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů,
- účelová zařízení církví, zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů,
- nadace a nadační fondy, zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů.

2.3 Legislativní úprava nestátních neziskových organizací od 1. 1. 2014

Nabytím účinnosti občanského zákoníku, tj. zákona č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů od 1. 1. 2014, proběhla pro většinu právních forem nestátních neziskových organizací řada změn. Zákon č. 89/2012 sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů rozeznává tři typy právnických osob, a to korporace, fundace a ústavy.

Korporacemi se stávají obchodní společnosti a družstva a spolky. Korporace jsou definovány jako společenství osob. Za korporaci se považuje členství i jediné osoby. Naproti tomu fundace se vyznačují majetkovým základem. Fundace zákon rozlišuje na nadace,

²VLÁDA. CZ. *Rada vlády pro nestátní neziskové organizace*. [online]

nadační fondy a přidružený fond. Ústav je právnickou osobou ustavenou za účelem provozování činnosti společensky nebo hospodářsky užitečné a výsledky činnosti jsou každému rovnocenně dostupné. Na ústav se mohou transformovat obecně prospěšné společnosti. Práva a povinnosti obecně prospěšných společností vzniklých před rokem 2014 se i nadále řídí dosavadními právními předpisy, ačkoli byl zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech zrušen. Mohou se také transformovat na nadaci nebo nadační fond.

2.3.1 Vývoj občanských sdružení a změny v jejich právní úpravě

Občanská sdružení byla od roku 1990 nejrozšířenějším druhem neziskových organizací. Plně odrážela právo občanů sdružovat se a jejich založení bylo administrativně i finančně nenáročné. Občanská sdružení byla zakládána podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů a byla registrována u Ministerstva vnitra České republiky (dále jen MV ČR).

Návrh na registraci musely podat nejméně tři osoby, z nichž minimálně jedna musela být starší 18 let. Zakládacím dokumentem byly stanovy, které obsahovaly název, sídlo a cíl činnosti sdružení, jeho orgány, podmínky vzniku členství, práva a povinnosti členů a také zásady hospodaření. Zánik občanských sdružení proběhl dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením (Stejskal a kol., 2012).

Bývalá právní forma občanských sdružení se od počátku roku 2014 automaticky stala právní formou zvanou spolek. Občanská sdružení se také mohou z vlastní iniciativy transformovat na ústav či sociální družstvo. Přizpůsobit se nové právní úpravě musí do tří let od nabytí účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Změna ve fungování bývalých občanských sdružení se týká především upravení stanov, kde proběhly změny v rozhodování kolektivních orgánů. Dříve byla usnášeníschopná členská schůze, i když byla nižší než poloviční účast. Dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v případě, že se usnášeníschopná většina nesejde, je možné do 15 dnů, svolat nové zasedání.

Další úprava stanov je spojena s likvidací. Dříve bylo možné občanské sdružení rozpustit na základě dobrovolného rozhodnutí členů. Spolek lze zrušit řádnou likvidací na základě rozhodnutí rejstříkového soudu o výmazu spolku z rejstříku spolků.

Změna se také týká registrace spolků. Spolky jsou registrovány ve spolkovém rejstříku, vedeném rejstříkovými soudy podle zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů. Rozdíly v právní úpravě občanských sdružení a spolků jsou znázorněny v tabulce Přílohy č. 2.

2.4 Principy financování neziskových organizací

Pro neziskové organizace je hlavním cílem naplnění jejich poslání. Zisk je druhotným prvkem. Získávání finančních zdrojů je však nejdůležitějším aspektem pro jejich správné působení a přežití. Financování neziskových organizací je poměrně různorodé. Chod organizace může být zajištěn jak vlastní aktivitou organizace, tak mnoha dalšími zdroji.

Financování neziskových organizací spojuje různé aspekty jako ekonomické, sociální, společenské i marketingové. Stejskal a kol. (2012) uvádí následující principy financování:

- **vícezdrojovost** - vícezdrojové financování znamená krytí různorodých činností organizace. Zdroje mohou být finančního i nefinančního charakteru. Finanční zdroje mohou být prostředky z vlastních zdrojů (příjmy z hlavní či doplňkové činnosti, členskými příspěvky), cizích zdrojů, (např. půjčky z bank) a potenciálních zdrojů, které mohou být za určitých podmínek organizací získány (zdroje z Evropské unie, dotace ze státního rozpočtu, příspěvky krajů a obcí, nadační příspěvky, firemní či individuální dárcovství). Nefinanční zdroje mohou být v podobě věcných darů, informací či know – how dárců, podnikatelských subjektů;
- **neziskovost** - pojem neziskovost, souvisí s principem nerozdělování zisku. Veškeré prostředky musí být použity na náklady spojené s chodem organizace. I proto je pro neziskové organizace důležitá co největší transparentnost, která je základem její důvěryhodnosti;
- **princip osvobození od daní** - je postaven na třech základních možnostech využití. Jedná se o tyto možnosti:
 - osvobození finančních toků neziskové organizace od daní – pro organizaci to znamená možnost osvobození od daně z příjmů, darovací či dědické daně nebo daně z přidané hodnoty;
 - úlevy na daních neziskovým organizacím - možnost organizace uplatnit snížení daňové povinnosti;
 - úlevy na daních přispěvatelům – donátoři si mohou finanční podporu odečíst ze základu daně;
- **samofinancování** je jedním z dalších neúplně definovaných pojmů. Ve své podstatě je samofinancování způsob získání různých druhů příjmů z hlavní a doplňkové činnosti organizace. Dá se konstatovat, že čím více je organizace sama schopna zabezpečit své působení, tím více je nezávislejší. S tím je však spojeno riziko vysoké míry aktivit, které nejsou určeny k naplnění poslání a cílů organizace.

2.4.1 Získávání zdrojů pomoci fundraisingu

Fundraising představuje systematické získávání finančních i nefinančních zdrojů, které nezisková organizace potřebuje k realizaci svého poslání prostřednictvím jednotlivých projektů (Boukal a kol., 2013, s. 34).

Z definice vyplývá, že fundraising není jen o „penězích“, ale jedná se i o získání přízně a vybudování pozitivní image organizace. Fundraising je nedílnou součástí marketingové strategie organizací. Tato strategie nevychází pouze z momentálního zajištění prostředků, souvisí s dlouhodobým zajištěním prostředků organizaci tak, aby byla zajištěna její stabilita a konkurenceschopnost. Je potřeba zvážit, jaké zdroje přicházejí v úvahu pro konkrétní účely a pro konkrétní organizaci. Etické a právní zásady přitom hrají nemalou roli v úspěšnosti fundraisingu. K naplánování jednotlivých kroků lze využít některé techniky, podle kterých se dají zvážit jejich důsledky. Takovou technikou může být tzv. SWOT analýza, zvažující silné a slabé stránky organizace a také její příležitosti a hrozby. Další možností je naplánování budoucnosti pomocí fundraisingového plánu, což zahrnuje jak zmapování minulosti organizace, tak odhad trendů budoucnosti.

Existuje mnoho forem jak získat zdroje pro organizaci. Záleží na konkrétních dárcích, jakou formu si zvolí. Individuální dárci mohou organizaci přispět např. věcným nebo peněžitým darem, odkazem v závěti, členským příspěvkem. Nadace a různé druhy fondů poskytují granty, firma může poskytnout zapůjčení prostor či techniky, poskytnout slevy na zakoupené zboží. Finanční prostředky je možné získat také reklamou a propagací. Samotná organizace se může zviditelnit a zajistit si zdroje prodejem svých výrobků a služeb nebo výnosy z majetku (Hloušek a Hloušková, 2011).

Fundraising je úkolem tzv. fundraisera. Měl by to být člověk se znalostmi z oborů komunikace, managementu, jednání s lidmi a projektového řízení. Svou činnost může vykonávat jako interní či externí pracovník. Interní fundraising vykonávají vedoucí osoby organizace. Osoby veřejně či mediálně známé, které na získání prostředků pro organizaci mohou mít velký vliv. V malých organizacích, kde funkce samostatného fundraisera většinou chybí, činnost vykonávají všichni její zaměstnanci nebo organizace zaměstnává externího fundraisera. Ten pro organizaci může pracovat jako zaměstnanec nebo dobrovolník. Nevýhodou externího pracovníka může být absence „zápalu“ pro poslání organizace (Boukal a kol., 2013).

Mezi hlavní metody fundraisingu patří benefiční akce, veřejné sbírky, dopisy nebo telefonické rozhovory, osobní návštěvy, tomboly dražby aj. Každá organizace si volí způsob,

který nejvíce vyhovuje jejím potřebám a možnostem. Nejefektivnějším řešením je volba kombinací těchto metod.

2.6 Transparentnost neziskového sektoru

Transparentnost neziskových organizací je stejně jako vytváření teorií o neziskovém sektoru, předmětem různých výzkumů a vymezení tohoto pojmu je od různých interpretů odlišné. „*Transparentnost odráží nejen otevřenost, ale také schopnost komunikace, vnitřní integritu a odpovědnost*“ (Bachmann 2012, s. 23).

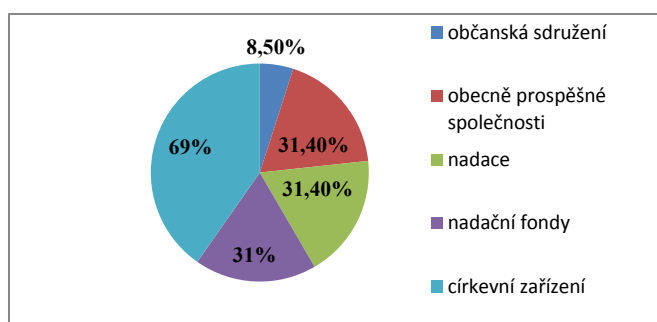
Podle Bachmanna (2012) je občanský sektor nejen odrazem společnosti, ale také neochota ke kontrolám ze strany neziskových organizací po komunistické éře.

Činnost neziskové organizace by měla být otevřená a transparentní pro všechny, kteří se v dané organizaci angažují jako dárci, či příjemci služby. Dokumenty a záznamy o činnosti by měly mít vždy připraveny k veřejné kontrole. Podle Bachmanna (2012) jsou typickými problémy v transparentnosti následující aspekty.

- Nezveřejnění či neexistence poslání. Organizacím často chybí zveřejnění, za jakým účelem jsou zřizovány. Pokud není zřejmé, za jakým účelem organizace vznikla, pro dáorce a veřejnost je kontrola obtížná, protože není zřejmé, co by organizace měla vykonávat.
- Nedostupnost základních organizačních dokumentů. Tyto dokumenty jsou často veřejnosti nedostupné, není tak možné organizaci kontrolovat.
- Konflikt zájmů mezi správní a výkonnou mocí. V menších organizacích je běžné, že zaměstnanci organizace jsou členy správní rady. Tak se může objevit názor, že při účasti ve veřejných soutěžích je pro zaměstnance motivace vidina zajištění svých platů na úkor prospěchu organizace. Vzniká tak střet zájmu a pro tyto případy by měla organizace stanovit pravidla.

Následující Obr. 2.2 zachycuje rozdíly mezi jednotlivými typy organizací ve zveřejňování výročních zpráv.

Obr. 2.2 Zveřejňování výročních zpráv jednotlivých organizací (v %)

Zdroj: BACHMANN, Pavel. *Transparentnost organizací občanské společnosti*. 2012. Vlastní zpracování.

Z obr. 2.2 je patrné, že ve zkoumaném vzorku zaujímají největší procento církevní zařízení, naopak nejméně výročních zpráv zveřejňují občanská sdružení. Ostatní organizace se na zveřejňování podílí cca 30 %. I v dalších, výše zmíněných oblastech, se církevní zařízení podílejí na transparentnosti nejvyššími procenty. Transformace neziskových organizací podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, má podle Bachmanna (2012) velký potenciál přivést do neziskového sektoru významné zvýšení úrovně transparentnosti.

2.7 Neziskový sektor v sociální oblasti

Tendence rozvoje sociální politiky sahá do období konce druhé světové války. Do sedmdesátých let minulého století však bylo sociální zabezpečení ponecháno v kompetenci jednotlivých států. Až snaha o evropskou integraci začala formulovat společnou sociální politiku. Ta měla za úkol vytvořit konkurenceschopnou a trvale udržitelnou sociální soudržnost. Vrcholem této snahy je smluvní dokument, nazvaný Evropský sociální program schválený Evropskou radou na summitu v Nice v prosinci roku 2000. Ten definuje čtyři základní cíle:

- ohroženým skupinám obyvatel zajistit možnosti uplatnění na trhu práce a právoplatný přístup ke všem zdrojům,
- předcházet rizikům sociálního vyloučení,
- pomáhat nejzranitelnějším,
- mobilizovat všechny důležité účastníky.

Program je dílčími normami Evropské komise a Rady, závazný pro všechny členské země. Většina subjektů působících v sociální oblasti spadá do neziskového sektoru. Poskytování sociálních služeb je jedna z forem naplňování cílů sociálního státu neboli welfare state.

2.7.1 Sociální služby v České republice

Na základě požadavků Evropského sociálního programu a ratifikace Evropské sociální charty se Česká republika zavázala dosáhnout podmínek pro naplnění základních práv každého občana. Těmito právy jsou sociální a zdravotní pomoc, sociální zabezpečení a právo využívání sociálních služeb. Česká republika potřebovala přetransformovat zastaralý systém sociální péče s ohledem na řadu fungujících subjektů, které se již v sociální sféře angažovali.

Proces transformace byl zahájen v roce 2007, kdy vešel v platnost zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon vymezuje druhy sociálních služeb, a to sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Sociální služby jsou poskytovány na základě oprávnění k poskytování sociálních služeb a toto oprávnění vzniká rozhodnutím o registraci. O registraci rozhoduje krajský úřad. Služby sociální péče jsou zaměřeny na zapojení sociálně vyloučených do běžného života a zajistit jim důstojné zacházení. Služby sociální prevence se zaměřují na prevenci sociálního vyloučení osob a prevenci kriminality. Oblast sociálního poradenství slouží k řešení krizí a nepříznivých sociálních situací.³

Vývoj každého sociálního systému ovlivňuje řada faktorů, které se dají rozčlenit na tři hlavní okruhy: demografický vývoj, ekonomické a sociální faktory a společensko-politické determinanty. K rozvoji sociálních služeb a k posílení role obcí by na základě výzkumu Marka a kol. (2013) prospělo systémové propojení oblasti plánování, registrace a financování služeb. V rámci přípravy střednědobého plánu by měly být potřeby konfrontovány jak s uživateli, tak se zřizovateli sociálních služeb. Do plánování sociálních služeb by měly být zákonem povinně zařazeny i obce s rozšířenou působností. Dalším krokem k rozvoji sociálních služeb je podrobné sociálně demografické zmapování potřeb jednotlivých služeb v daném územním celku. Na základě konfrontací s poskytovateli a uživateli služeb by měly být stanoveny priority rozvoje sociálních služeb v rámci střednědobých a dlouhodobých plánů. Na tyto kroky by mělo navazovat posílení jistoty poskytovatelů v procesu registrace.

2.8 Sociální práce a vybrané druhy sociálních prací

Sociální práce je nástrojem pro sociální začleňování osob sociálně vyloučených nebo jim vyloučení hrozí. Zabezpečení občanů v České republice podléhá těmto legislativním předpisům:

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů.

³ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Praktická podoba sociální práce není legislativou definována. V roce 2012 vydalo MPSV ČR „Doporučený postup k realizaci činností sociální práce pro praxi krajských a obecních úřadů.“ Cílem bylo poukázat na problémy, které mohou sociální práci ohrozit.

Vybrané druhy sociální práce

Vzhledem k zaměření bakalářské práce na činnost organizace působící v sociální sféře, jsou v následujících podkapitolách popsány vybrané druhy sociální práce. Sociální práce přispívá k řešení různých sociálních problémů a na základě podpory jedince, rodiny, či skupiny lze těmto osobám dopomoci k návratu do společenského prostředí. Jednoznačná definice sociální práce však neexistuje. Ke zlepšení nepříznivé sociální situace je využíváno mnoho nástrojů, od materiální či finanční podpory, až k poskytování osobních služeb (Malík Holasová, 2014).

Základní sociální poradenství

Sociální poradenství, jak je již výše zmiňováno, je základní činností při poskytování sociálních služeb. Každý poskytovatel je povinen uživateli poskytnout potřebné informace vedoucí k řešení jeho nepříznivé sociální situace. Sociální poradenství má legislativní oporu v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi jsou ambulantní nebo terénní služby poskytované rodině s dítětem, která se ocitla v nepříznivé životní situaci. Služba zahrnuje výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, sociálně terapeutické činnosti, zprostředkování kontaktu rodiny se společenským prostředím nebo pomoc při obstarávání osobních záležitostí. Tato se služba se poskytuje bezúplatně. Sociálně aktivizační služba je definována zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Sanace rodiny

Sanace rodiny zahrnuje soubor činností, které vedou k zachování funkčnosti rodiny. Na sanaci rodiny by se měl podílet okruh odborníků a organizací, kteří jsou s rodinou v kontaktu. Jedná se o lékaře, orgány sociálně-právní ochrany dětí (dále jen SPOD), školská zařízení apod. V neposlední řadě se na sanaci podílejí také pracovníci neziskových organizací, kteří v rodinách intervenují. Sanace rodiny není legislativně definována.

Bechyňová, Konvičková (2008, s. 18) uvádí, že „*sanace rodiny je soubor opatření sociálně-právní ochrany dětí, sociálních služeb a dalších opatření a programů, které jsou*

poskytovány nebo ukládány převážně rodičům dítěte a dítěti, jehož sociální, biologický a psychologický vývoj je ohrožen.“ Sanace rodiny je součástí sociálně aktivizačních služeb spadajících pod zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Mediace

Mediace je další z metod sociální práce. Mediace je možné definovat jako mimosoudní řešení sporů nestrannou osobou, tzv. mediátorem. V roce 2000 vznikla v ČR Asociace mediátorů České republiky, která sdružuje profesionální i dobrovolné mediátory.⁴ V roce 2012 byl přijat zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů. Tento zákon mediaci definuje jako *„postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konflikt tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediační dohody.“*

2.9 Sociálně-právní ochrana dětí

Sociálně-právní ochrana dítěte představuje soubor práv a oprávněných zájmů dítěte. Práva dítěte jsou specifikována v oblasti práva rodinného, sociálního, školského, zdravotního, daňového, občanskoprávního, trestního atd. Legislativa by měla zaručit dítěti právo na život, na příznivý vývoj, rodičovskou péči, zahrnuje také ochranu dítěte před tělesným a duševním násilím, zanedbáváním nebo vykořisťováním. Úmluva o právech dítěte, přijatá v roce 1989, deklaruje rodinu jako základní jednotku společnosti. Z úmluvy vycházejí práva a povinnosti rodičů na společnou výchovu dítěte. Rodina musí mít takovou potřebnou ochranu a pomoc, aby mohla svou povinnost plnit. Listina základních práv a svobod dává rodičovství a rodinu pod ochranu zákona. Jakékoli zasahování do rodinného soukromí je možné pouze tehdy, pokud se rodiče nebo osoby zodpovědné za výchovu dětí z nějakého důvodu nemohou starat nebo sami požádají o pomoc. Ochrana dětí je upravována i mezinárodními právními předpisy a smlouvami.⁵

Sociálně-právní ochrana je konkretizována zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Sociálně-právní ochrana je zde definována jako ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění, působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny a zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováno ve vlastní rodině.

⁴ AMCR.CZ. *Asociace mediátorů České republiky*. [online]

⁵ MPSV.CZ. *Rodina a ochrana práv dětí*. [online]

Sociálně-právní ochranu zajišťují krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní a újezdní úřady, Ministerstvo práce a sociální věcí ČR, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, Úřad práce České republiky. Dalšími orgány jsou pak obce a kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí a v neposlední řadě také právnické a fyzické osoby, které mají pro výkon sociálně-právní ochrany pověření. Pověřené osoby mohou vykonávat činnost zaměřenou na ochranu dětí před škodlivými vlivy a těmto vlivům předcházet, uzavírat dohody o výkonu pěstounské péče, převzít zajišťování přípravy žadatelů o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče k přijetí dítěte do rodiny, pro tyto osoby zajistit výchovnou a poradenskou péči, vyhledávat vhodné fyzické osoby pro osvojení či pěstounskou péči, vyhledávat děti, kterým je třeba zajistit péči v náhradním rodinném prostředí a zřizovat zařízení sociálně-právní ochrany.

Formy zařízení:

- zařízení odborného poradenství pro péči o děti,
- zařízení sociálně výchovné činnosti,
- výchovně rekreační tábory pro děti,
- zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (dále jen ZDVOP).⁶

2.9.1 Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

ZDVOP je jedna z forem zařízení sociálně-právní ochrany dětí, vycházející ze zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Je zařízením pro děti, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci, kdy jsou ohrožena jeho základní práva. Zařízení poskytuje dítěti uspokojení základních životních potřeb, včetně ubytování, zdravotních služeb, psychologické a další formy péče.

Dítě může být v této formě zařízení umístěno na základě rozhodnutí soudu, na základě žádosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo na základě žádosti zákonného zástupce dítěte. Zařízení poskytuje pomoc i na žádost samotného dítěte.

2.10 Typy zanedbávání dětí a formy týrání

Definice zanedbávání dětí je součástí syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, tzv. syndromu CAN (Child Abuse and Neglect). Děti jsou jím ohroženy většinou dlouhodobě a bez poskytnutí včasné intervence mohou jeho důsledky vážně ohrožovat jejich růst a zdravý vývoj. Pohled na zanedbávání a jeho hodnocení je

⁶ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

spojený s hodnotami, které uznává současná společnost. Dětství je v současné době vnímáno jako období, které má velkou hodnotu a dítě vyžaduje zvláštní ochranu společnosti. Bechyňová, Konvičková (2008) uvádí, že v odborné literatuře jsou obvykle rozlišovány čtyři typy zanedbávání. Fyzické zanedbávání zahrnuje neuspokojení tělesných potřeb dítěte jako je ošacení, výživa, přístřeší a ochrana před nebezpečím. Výchovné zanedbávání nezabezpečuje možnosti vzdělání dětí ve škole. Dalším typem je zanedbávání emoční, kdy jsou neuspokojovány citové potřeby dítěte (náklonnost, láska, pocit bezpečí). Posledním typem je potom zanedbávání zdravotní preventivních prohlídek i specifické péče.

Zdravotní komise Rady Evropy z roku 1992 rozděluje formy týrání do tří skupin. Tělesné týrání definuje jako jakékoli tělesné ublížení dítěti anebo nezabránění ublížení či utrpení dítěte. Další forma týrání je citového charakteru, kdy formou verbálních útoků na sebevědomí dítěte, opakovaného ponižování či zavrhování, má vážné dopady na citový vývoj dítěte a vývoj jeho chování. Pohlavní zneužívání je další forma týrání, zahrnující pohlavní dotýkání, styk, či vykořisťování dítěte kýmkoliv. Za zanedbávání se považuje jakýkoli nedostatek péče, který dítě ohrožuje na životě nebo způsobuje vážnou újmu v jeho vývoji.⁷

⁷ JUSTIN.cz. *Definice týrání*. [online]

3 Analýza hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace

Třetí kapitola bakalářské práce je věnována analýze činnosti a hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace, a to Fondu ohrožených dětí (dále jen FOD). FOD je největší nestátní neziskovou organizací zaměřující se na pomoc ohroženým dětem a jejich rodinám v České republice.

3.1 Založení a činnost Fondu ohrožených dětí

FOD byl založen v roce 1990 jako občanské sdružení na pomoc týraným, zanedbávaným a jinak sociálně ohroženým dětem. Důvodem založení byla nespokojenost pěstounů a náhradních rodičů s tehdejšími systémem sociálně-právní ochrany dětí. V roce 2014 se FOD na základě nabytí účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, transformoval na zapsaný spolek. Jako největší nestátní nezisková organizace má k 1. 1. 2015 cca 600 zaměstnanců pracujících v rozmanitých sociálních činnostech při pomoci ohroženým dětem a jejich rodinám, dále přes 8 000 stálých členů a více než 300 tisíc přispěvatelů a dárců.

Hlavními směry činnosti jsou pomoc a podpora pěstounům, osvojitelům a jejich dětem, kteří se spojili ve FOD, provoz krizové linky pomáhající ženám v těhotenství a po porodu, právně-propagační činnost na zlepšení ochrany dětí v České republice, poskytování sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a výkon sociálně-právní ochrany dětí podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Pověření k výkonu sociálně-právní ochrany FOD získal na základě rozhodnutí MPSV ČR dne 11. 5. 2001. Výkon sociálně-právní ochrany byl FOD udělen v rozsahu:

- vyhledávání dětí,
- pomoc rodičům při výchovných problémech či problémech souvisejících s péčí o dítě,
- poradenské činnosti v rámci přednášek a kurzů zaměřených na řešení výchovných, sociálních a jiným problémů,
- zaměření se na ochranu dětí před škodlivými vlivy a jejich prevenci,
- zřizování zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, vyhledávání náhradních rodin.

Pověření vyhledávání náhradních rodin a jejich oznamování, které FOD obdržel v květnu roku 2001, bylo rozhodnutím Magistrátu hlavního města Prahy a MPSV ČR, od 18. 8. 2014 Fondu ohrožených dětí odejmuto.

Vedlejší hospodářskou činností je získávání finančních prostředků pro zajištění hlavní činnosti, zajištění reklamy, prodej či aukce předmětů, pronájem budov, pořádání benefičních koncertů a další aktivity v souladu s posláním FOD. Zisk z těchto činností je možné použít pouze pro hlavní činnosti FOD včetně správy. Hospodaření FOD každoročně prochází auditem.

3.1.1 Statutární orgány a organizační struktura

Nejvyšším orgánem FOD je členské shromáždění, které určuje hlavní zaměření činnosti FOD, rozhoduje o změně stanov, schvaluje výsledek hospodaření, hodnotí činnost dalších orgánů a jejich členů, plánuje budoucí činnost. Toto shromáždění je usnášeníschopné pokud se dostaví minimálně tři členové FOD. K platnosti usnesení je potřeba nadpoloviční většiny přítomných členů. Svolává je předseda nejméně 30 dní před jeho konáním.

Statutárním orgánem FOD je předseda. Předseda zastupuje FOD navenek, svolává členské shromáždění a předsednictvo. Má oprávnění pověřit ve vybraných případech člena nebo zaměstnance FOD určitým jednáním.

Kontrolní komise je poradní orgán předsedy a předsednictva. Má nejméně pět členů. Dohlíží na činnost FOD, zda je vykonávána v souladu se stanovami a právními předpisy. Při zjištění nedostatků informuje statutární orgán i další orgány FOD. Svolává ji tajemník nebo předseda FOD.

Předsednictvo je tříčlenný výkonný orgán. Zajišťuje a řídí vnitřní chod FOD v období mezi členskými shromážděními, zřizuje nová pracoviště FOD. Plní pokyny statutárního orgánu členského shromáždění. Předsednictvo je zastoupeno předsedou, místopředsedou a další člen představenstva.

Organizační struktura FOD je zachycena v příloze č. 3 bakalářské práce.

3.2 Analýza vybraných činností Fondu ohrožených dětí

Projekt Klokánek

FOD je zřizovatelem zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (dále jen ZDVOP) s názvem Klokánek. Zařízení ZDVOP může přijímat děti v krizové situaci bez soudem vydaného předběžného opatření. Děti jsou přijímány bez ohledu na věk, sourozenci se

nerozdělují. V péči o tři až čtyři děti se po týdnu střídají sociální pracovníci nebo pracovníci v sociálních službách. První Klokánek byl otevřen v Žatci v roce 2000. K 1. 1. 2015 FOD zřizuje celkem 23 Klokánek. Průměrná doba pobytu dětí v tomto zařízení, v rámci sledovaného období, je půl roku. Cca 60 % dětí poté odchází zpět do svých domovů, 30 % odchází do náhradní rodinné péče, zbývající děti se v Klokánku dožívají zletilosti, přecházejí do ústavní péče či jiných zařízení. Klokánky mají nepřetržitý provoz. FOD provozuje také tzv. rodinné Klokánky, kdy manželský pečující pár žijící ve vlastním rodinném domě poskytuje výchovnou péči v klasické rodině. Rodinné Klokánky nahrazují model klasické rodiny. K 1. 1. 2015 poskytují péči 4 rodinné Klokánky. Následující Tab. 3.1 zachycuje počet nově otevřených Klokánek.

Tab. 3.1 Počet nově otevřených Klokánek 2009–2013

2009	2010	2011	2012	2013
Janovice nad Úhlavou	Dlouhá Loučka	Jindřichův Hradec	Ústí nad Labem	-
Praha 9 - Kbely	-	-	Teplice	-
Chomutov	-	-	Dubí	-
-	-	-	Olomouc	-

Zdroj: Výroční zprávy FOD v letech 2009–2013. Vlastní zpracování.

Průměrně FOD v letech 2009–2013 otevřel dva Klokánky ročně. V roce 2013 se FOD potýkal s legislativními změnami, zejména novelou zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, účinné od 1. 1. 2013. Finanční situace FOD v roce 2013 je pravděpodobně příčinou stagnace otevření dalšího zařízení Klokánek. V důsledku novely, která v § 42h upravuje termín výplaty státních příspěvků, došlo k opožděným výplatám státních příspěvků na děti v Klokánkách a ke snížení dotací na jejich provoz. Výplaty státních příspěvků se od ledna 2013 z některých Krajských úřadů zpozdily až o tři měsíce⁸. V roce 2013 zaniklo 9 rodinných Klokánek, kterým krajské úřady nevydaly nové pověření k činnosti.

Následující Tab. 3.2 přináší přehled počtu dětí, kterým zařízení Klokánek poskytlo péči v letech 2009–2013.

Tab. 3.2 Počet dětí v zařízení Klokánek v letech 2009–2013

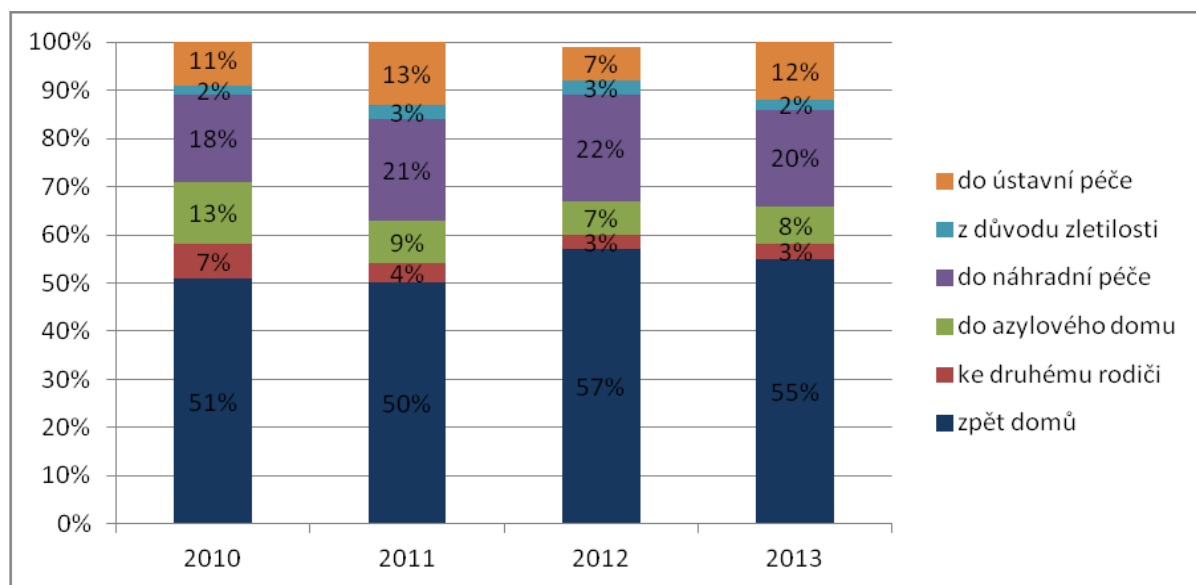
	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem přijato dětí	775	936	990	974	1211
Nově přijaté děti	392	533	610	515	704
Odejité děti	363	466	516	475	652
Odmítnuté děti z nedostatku kapacity	739	961	1181	1169	628

Zdroj: Výroční zprávy FOD v letech 2009–2013. Vlastní zpracování.

⁸ Interní zdroj FOD.

Z uvedených údajů vyplývá, že počet umístěných dětí má každým rokem stoupající tendenci. Celkem zařízením Klokánek ve sledovaném období prošlo 4886 dětí. Nejvyšší počet přijatých dětí je zaznamenán v roce 2013, téměř o 56 % více než v roce 2009. V témže roce je také odmítnuto z důvodu nedostatku kapacity nejméně dětí. Navzdory 9 nově otevřeným Klokánkům, z toho 4 byly otevřeny v prosinci roku 2012, je kapacita zařízení stále nedostatečná. V průběhu roku 2010, jak je patrné z grafu na obr. 3.1, se z celkového počtu 466 odejitých dětí, 51 % vrátilo do vlastní rodiny, 7 % dětí bylo svěřeno do péče druhého rodiče, do azylového domu jich s rodinou přešlo 13 %, do náhradní péče přešlo 18 % dětí a 11 % bylo umístěno do ústavní výchovy. V roce 2011 se do vlastních domovů z celkového počtu 516, vrátilo 50 % dětí, 4 % přešly do péče druhého rodiče, do azylových domů se se svými rodinami nastěhovalo 9 % odejitých dětí, 21 % dětí našlo domov v náhradních rodinách a do ústavní výchovy bylo přemístěno 13 % dětí. Tři procenta dětí odešla ze zařízení z důvodu plnoletosti. Rok 2012 zaznamenal nejvyšší počet dětí, které se vrátily do vlastních domovů, a to 57 %. Zbývající děti přešly do péče druhého rodiče, do azylového domu FOD, do náhradní nebo ústavní péče. Průměrná doba pobytu dětí v Klokáncích je šest měsíců. Podrobnou strukturu počtu odejitých dětí zachycuje Obr. 3. 1. Data za rok 2009 nejsou k dispozici.

Obr. 3.1 Struktura umístění dětí odcházejících z Klokánek v letech 2010–2013

Zdroj: Výroční zprávy FOD v letech 2009–2013. Vlastní zpracování.

Azylové domy

Azylové domy FOD poskytují ubytování, sociální pomoc nebo podporu rodinám s dětmi, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci a podporu dětem, které po dosažení zletilosti odešly z ústavní péče. Aktuálně FOD provozuje azylové domy v Olomouci, Táboře, Plzni, Teplicích a Žatci s celkovou kapacitou 124 míst k ubytování. V azylových domech FOD najdou ročně útočiště stovky rodin s dětmi. Azylové domy jsou z nedostatku kapacity nuceny některé žádosti o azylové bydlení odmítat. Tab. 3.3 nabízí přehled ubytovaných rodin ve sledovaném období.

Tab. 3.3 Přehled ubytovaných rodin a dětí v azylových domech FOD v letech 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Kapacita zařízení	120	124	124	126	126
Ubytované rodiny	114	106	102	95	109
Počet dětí a zletilých svěřenců z ústavní výchovy	213	191	204	175	206
Odmítnuté rodiny	-	-	164	111	91

Zdroj: Výroční zprávy FOD v letech 2009–2013. Vlastní zpracování.

V roce 2009 zřizoval FOD šest azylových domů s kapacitou 120 míst. V roce 2010 zajišťovalo ubytování pět azylových domů, přičemž kapacita míst se navýšila o čtyři místa. Od roku 2011 je kapacita ubytovacích míst pro potřebné nedostatečná. Každoročně jsou azylové domy nuceny odmítnout zhruba 100 rodin s dětmi. Zda byla kapacita azylových domů FOD v letech 2009 a 2010 dostatečná pro všechny žadatele nelze určit, údaje nejsou k dispozici.

Vyhledávání a pomoc ohroženým dětem přímo v terénu

FOD pomáhá ohroženým dětem komplexním systémem sociálních služeb tak, aby se dítěti a jeho blízkým dostalo účinné a citlivé pomoci. Péče se nezaměřuje pouze na okamžitou pomoc, ale i na dlouhodobější podporu rodiny. Tato činnost spočívá v provozování rozsáhlé sítě poboček FOD, které se na práci s ohroženými rodinami specializují. Pobočky poskytují poradenskou a hmotnou pomoc rodinám, jejich náplní je také osvětová činnost mezi dětmi, občany i odbornou veřejností. Dalšími činnostmi poboček FOD v rámci sociální práce je sanace rodiny, asistence sociálních pracovníků při kontaktu rodiče s dítětem či jeho předávání a mediace. K 1. 1. 2015 FOD provozuje 22 regionálních poboček. Pověření k výkonu SPOD v oblasti vyhledávání pěstounských rodin bylo rozhodnutím Magistrátu hlavního města Prahy a MPSV ČR, od 18. 8. 2014 organizaci FOD odejmuto. Následující tabulka 3.4 zachycuje počet náhradních rodin pro děti zprostředkovaných FOD od počátku jeho založení.

Tab. 3.4 Počet dětí umístěných do náhradních rodin v letech 1990–2013

Rok	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Počet dětí	45	73	34	20	10	15	36	22	27	41	32	28
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet dětí	32	26	35	38	50	47	30	30	28	17	23	30

Zdroj: Výroční zprávy FOD v letech 2009–2013. Vlastní zpracování.

V rámci činnosti poboček FOD bylo v letech 2009–2013 řešeno množství případů týkajících se více než 26 000 ohrožených dětí. V tabulce 3.5 jsou zachyceny počty dětí ohrožených některou z forem týrání.

Tab. 3.5 Počet případů týraných dětí v letech 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Celkový počet ohrožených dětí	5245	5054	5663	5952	4878
Týrané děti	104	220	225	221	212
Pohlavně zneužití dětí	35	56	69	61	77
Zanedbávané děti	-	757	801	596	612
Bytová nouze	-	804	923	857	1001
Rozvodové spory	-	1118	1300	1523	1855
Hmotná nouze	-	1306	1566	1786	1870

Zdroj: Výroční zprávy FOD v letech 2009–2013. Vlastní zpracování.

Každým rokem řeší FOD případy více než 5000 ohrožených dětí. Výjimkou je rok 2013, kdy se počet snížil o 1074 případů týraných dětí oproti roku předchozímu. Údaje o zanedbávání, bytové nouzi, rozvodových sporech a hmotné nouzi nejsou v roce 2009 k dispozici. Ze statistických údajů MPSV ČR lze vysledovat, že průměrný počet případů týraných dětí v letech 2009–2013 je více než 6000 dětí. V roce 2009 bylo nahlášeno 4156 případů, v roce 2013 počet případů vzrostl o 56 %, kdy bylo řešeno 7408 případů týrání dětí.⁹ Z tab. 3.5 je patrné, že FOD se na pomoci ohroženým dětem podílí z velké části.

Krizová linka

Provoz krizové linky je zřízen především pro matky v nouzi, které tají své těhotenství nebo již porodily a potřebují vyhledat odbornou pomoc. V letech 2009–2013 došlo za pomoci krizové linky k jednomu případu předání novorozence anonymní matkou za pomoci krizové linky.

⁹ MPSV. CZ. Rodina a ochrana práv dětí. [online]

Asistenční, mediační a terapeutická centra

Asistenční, mediační a terapeutická centra (dále jen AMT centra) jsou specializovaná pracoviště FOD. Jedná se o registrovanou sociálně aktivizační službu pro rodiny s dětmi. Služby AMT center jsou poskytovány bezplatně a bývají poskytovány ambulantně i terénně. Prostřednictvím služeb AMT centra podporují komunikaci ve vztahu mezi rodiči a dětmi a vytvářejí dohody v oblasti rozvodové či jiné krizové situace. K 1. 3. 2015 provozuje FOD čtyři AMT centra a to v Olomouci, Krnově, Opavě a Ostravě.

Osvěta

FOD usiluje o systémové změny v sociálně-právní ochraně dětí, jež jsou ohroženy týráním, zanedbáváním nebo opuštěním, pravidelně prostřednictvím předsedkyně připomínkuje všechny návrhy zákonů, které se této problematice týkají a snaží se o zlepšení legislativy a praxe v ochraně dětí.

Činnost FOD je zaměřena také na pořádání letních dětských táborů, poradensko-relaxačních pobytů pro náhradní rodiny a dalších akcí pro děti z náhradních rodin a Klokánků.

3.2.1 Zdroje financování Fondu ohrožených dětí

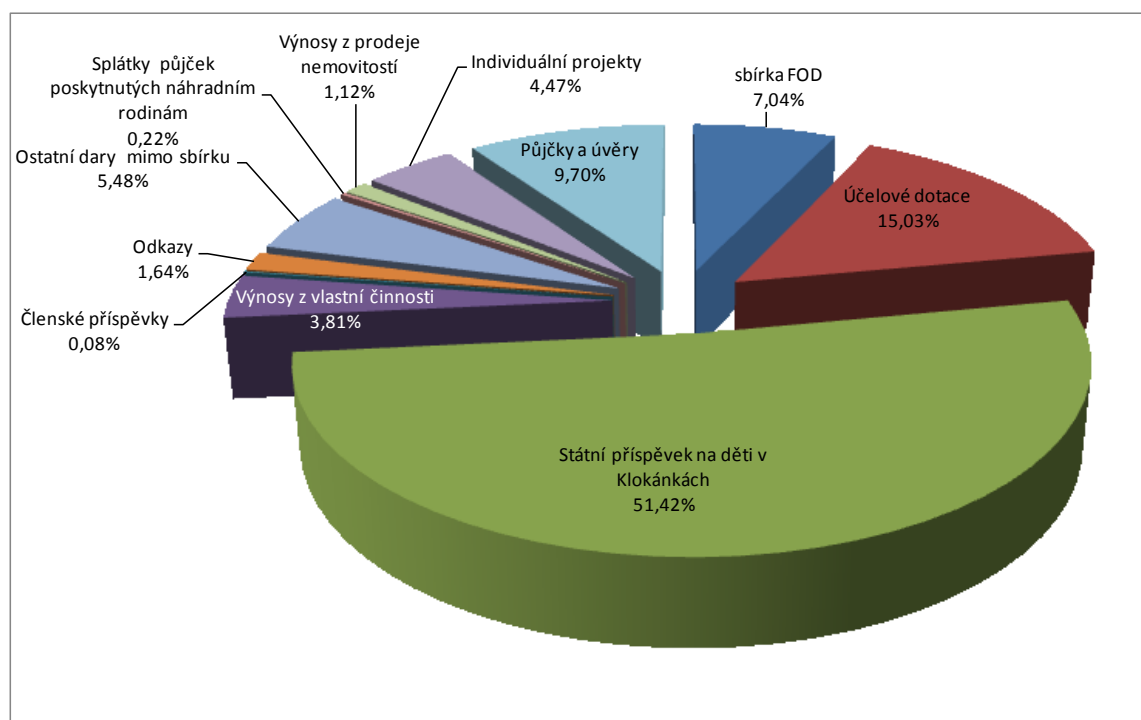
FOD je závislý na vícezdrojovém financování. Příjmy FOD ze dvou třetin tvoří veřejné zdroje v podobě státních příspěvků na děti v Klokánkách, dotace MPSV ČR, dotace z územních samosprávných celků a individuální projekty krajů. Třetinu rozpočtu pokrývá příjem z celonárodní sbírky pořádané každoročně k Mezinárodnímu dni dětí a o Vánocích, dary veřejnosti, dědictví a příjmy z vlastní činnosti FOD, jako jsou nájmy v azylových domech nebo příspěvky rodičů na pobyt dětí v Klokánkách. Příjmy FOD jsou následující:

- Celonárodní sbírka FOD,
- účelové dotace z MPSV ČR, krajů a měst,
- státní příspěvky na děti v Klokánkách,
- výnosy z vlastní činnosti (přídavky a výživné na děti z Klokánků, nájmy z AD, úhrady LDT atd.),
- členské příspěvky,
- dědictví,
- ostatní dary mimo sbírku,

- splátky půjček poskytnutých náhradním rodinám,
- výnosy z prodeje zděděné nemovitosti,
- individuální projekty-veřejné zakázky na sociální služby,
- ostatní příjmy.

Průměrné procentuální zastoupení jednotlivých zdrojů financování v letech 2009–2013 je patrné z grafu na obr. 3.2.

Obr. 3.2 Podíl jednotlivých zdrojů financování FOD v letech 2009–2013

Zdroj: Výroční zprávy FOD v letech 2009–2013. Vlastní zpracování.

3.2.2 Vybrané příjmové a výdajové položky Fondu ohrožených dětí ve sledovaném období

Posouzení příjmové a výdajové stránky je nezbytné k celkovému náhledu do hospodaření FOD. V této podkapitole budou analyzovány příjmy z veřejných zdrojů a také z celonárodní sbírky, která tvoří třetinu celkových příjmů FOD.

Co se týče příjmové stránky FOD, absolutně nejvyšší příjmy FOD lze zaznamenat ve státních příspěvcích na děti v Klokánkách. Současně však každým rokem výdaje na projekt Klokánek tyto příjmy převyšují, což dokazuje tab. 3.6.

Tab. 3.6 Státní příspěvky na projekt Klokánek v období 2009–2013 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013
Příjmy	74 139	87 894	104 542	124 763	128 077
Výdaje	108 555	147 923	152 194	168 389	184 349
Z toho investiční výdaje	1177	27 803	17 227	14 889	2306

Zdroj: Výroční zprávy FOD v letech 2009–2013. Vlastní zpracování.

Z tab. 3.6 lze vypočítat, že nejvyšším rozdíl mezi příjmy a výdaji ve sledovaném období byl zaznamenán v roce 2010, kdy výdaje za projekt Klokánek byly oproti příjmům vyšší o 60 029 tis. Kč. Otevřením čtyř Klokánek v letech 2009 a 2010 se markantně zvýšily investiční výdaje v roce 2010, vzhledem k roku 2009 o 26 626 tis. Kč. Tyto výdaje v dalších dvou letech klesly téměř o polovinu. V roce 2013, kdy nebyl otevřen žádný nový Klokánek a investiční výdaje činily pouze 2306 tis. Kč. Je patrné, že projekt Klokánek musí být financován i z jiných zdrojů FOD. V pětiletém období byl rozdíl mezi příjmy a výdaji na projekt Klokánek celkem 241 995 tis. Kč. Státní příspěvky na děti v Klokáncích zastupovaly ve sledovaném období 51,45 % celkových příjmů FOD.

Druhou nejvyšší příjmovou položku veřejných zdrojů tvoří účelové dotace MPSV ČR, krajů a obcí. Ty jsou určeny na financování chodu poboček, azylových domů i asistenčních a mediačních center. Následující Tab. 3.7 zobrazuje vyplacené dotace za sledované období. Celkové výdaje jsou součtem výdajů za vyhledávání a pomoc ohroženým dětem na jednotlivých pobočkách, výdajů na azylové domy, příspěvky potřebným rodinám na výživu dětí, bezúročné půjčky potřebným rodinám a na vyhledávání náhradních rodin.

Tab. 3.7 Přehled přijatých dotací a výdajů na provoz FOD (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013
Přijaté dotace MPSV ČR	24 322	21 918	23 557	35 614	28 211
Přijaté dotace krajů a obcí	3451	4595	2571	7050	9217
Výdaje poboček, azylových domů a AMT center	50 126	50 010	50 779	56 496	78 284

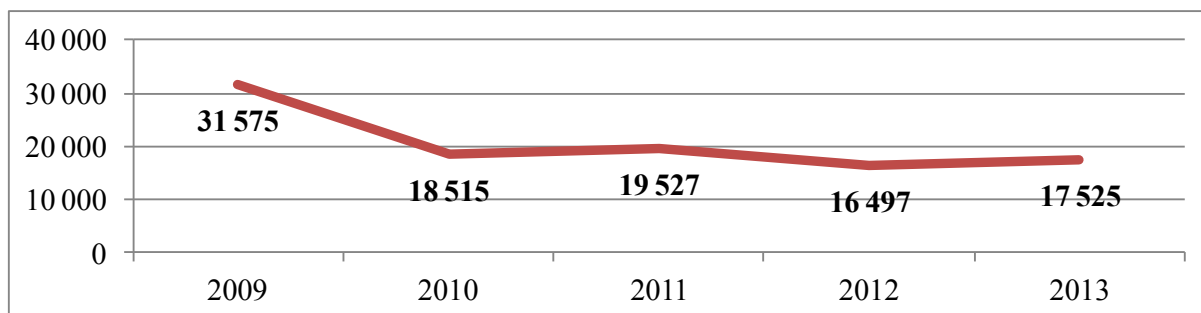
Zdroj: Výroční zprávy FOD v letech 2009–2013. Vlastní zpracování.

Z uvedených údajů lze říct, že celkové výdaje na chod poboček a ostatních zařízení FOD jsou, vyjma roku 2012, téměř dvojnásobné než poskytnuté dotace. Z výročních zpráv vyplývá, že objem výdajů na provoz poboček FOD za sledované období činil 197 624 tis. Kč, přičemž celkové příjmy z dotací byly 160 506 tis. Kč, tedy o 37 118 tis. Kč nižší. I když jsou celkové výdaje poboček částečně kryty dotacemi některých obcí, každoročně je rozdíl mezi příjmy a výdaji více než 20 000 tis. Kč, vyjma roku 2012, kdy rozdíl činil 13 832 tis. Kč. Do

celkových výdajů jsou započítány i výdaje na provoz azylových domů. Jejich výdaje jsou částečně kryté platbami nájemného za ubytování. Jak je uvedeno ve výročních zprávách FOD, příjmy azylových domů spadají do příjmů z vlastní činnosti a kromě úhrad nájemného za ubytování v azylových domech zahrnují také úhrady LDT a pobytů, splátky půjček poskytnutých rodinám a výživné na děti v Klokánkách. Celkově jsou však veškeré tyto příjmy nižší než každoroční výdaje jen u provozu azylových domů. Lze tedy říci, že i na tato zařízení je FOD nucen získávat finanční prostředky z dalších zdrojů. Pro srovnání, celkový objem výše uvedených příjmů z vlastní činnosti v pětiletém období činil 41 232 tis. Kč, výdaje na provoz azylových domů pak 52 537 tis. Kč. Celkově v období 2009–2013 tvořily dotace 15,03 % celkových příjmů FOD.

Třetím nejvýznamnějším příjmem FOD je celonárodní sbírka, pořádaná každoročně k Mezinárodnímu dni dětí a o Vánocích. Z celkových příjmů za sledované období činí příjem ze sbírky 7,04 %. Obr. 3.3 zachycuje příjmy z celonárodní sbírky v průběhu sledovaného období.

Obr. 3.3 Příjmy z celonárodní sbírky FOD v letech 2009–2013 (v tis. Kč)

Zdroj: Výroční zprávy FOD 2009–2013. Vlastní zpracování.

Údaje obr. 3.3 ukazují, že příjmy z celonárodní sbírky mají klesající tendenci. Největší hodnotu lze vidět v roce 2009, kdy objem sbírky činil 31 575 tis. Kč. Vzhledem k základnímu období klesl výtěžek ze sbírky v roce 2010 o 13 060 tis. Kč. V následujících letech výtěžek ze sbírky osciloval kolem hodnoty 16 000 tis. Kč. Celkově příjem z této činnosti od roku 2009 klesl o 14 050 tis. Kč., což představuje pokles o 55,5 %. Finančními prostředky z celonárodní sbírky je FOD schopen hradit některé z dalších potřebných výdajů. Vyjma celonárodní sbírky pořádané dvakrát ročně, získává FOD příjmy také z finančních darů fyzických a právnických osob.

3.3 Analýza hospodaření Fondu ohrožených dětí v letech 2009–2013

Tato podkapitola bude věnována finanční analýze hospodaření FOD v jednotlivých letech sledovaného období. Analýza vychází z výkazů zisku a ztrát FOD za období let 2009–2013. Pomocí tabulek a grafů budou analyzovány výnosy a náklady v jednotlivých letech. Potom budou podrobněji rozebrány jednotlivé druhy nákladů, analýza výsledků hospodaření ve sledovaném období, na základě porovnání konečných rozvah z jednotlivých let bude popsán vývoj stavu majetku FOD a zdroje jeho krytí a činnost organizace bude zhodnocena pomocí SWOT analýzy.

3.3.1 Analýza výnosů a nákladů v roce 2009

V roce 2009 výnosy FOD činily celkem 184 076 tis. Kč. Z celkového ročního výnosu tvořily výnosy z vlastní činnosti 2,17 %. Nejvyšším procentuálním podílem se na výnosech FOD v roce 2009 projeví ostatní výnosy, které zahrnují výtěžek z celonárodní sbírky FOD, ostatní dary mimo sbírku a přídavky na děti v Klokánkách. Částka dosáhla 90 836 tis. Kč, což činí 49,35 % z celkových výnosů. V roce 2009 získal FOD 2160 tis. Kč prodejem vlastního majetku a tvorbou opravných položek (dále jen OP). Příspěvky členů a část státních příspěvků na děti v Klokánkách zastoupily výnosy 32,23 %. Provozní dotace dosáhly celkové částky 27 773 tis. Kč, což činí 15,09 % z celkových výnosů. Tyto skutečnosti dokumentuje Tab. 3.8. Tab. 3.8 Analýza výnosů v roce 2009 (v tis. Kč)

Výnosy	2009	v %
Tržby z prodeje služeb	3989	2,17
Tržby z prodeje majetku a OP celkem	2160	1,17
Jiné ostatní výnosy celkem	90 836	49,35
Přijaté příspěvky celkem	59 318	32,22
Provozní dotace celkem	27 773	15,09
Výnosy celkem	184 076	100,00

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD 2009. Vlastní zpracování.

Z Tab. 3.9 vyplývá, že nejvyšší náklady v roce 2009 lze zaznamenat se zastoupením 53,62 % v osobních nákladech, které činily 99 393 tis. Kč. Další nezanedbatelnou položku tvoří spotřebované nákupy, které zahrnují spotřebu materiálu v hodnotě 27 000 tis. Kč a spotřebu energie v hodnotě 12 809 tis. Kč. Z celkových nákladů tyto položky činí 21,47 %. Náklady na služby FOD jsou v roce 2009 třetí nejvyšší nákladovou položkou, z toho náklady na cestovné činily 623 tis. Kč. Na opravy a udržování vynaložil FOD v roce 2009 celkem 1070 tis. Kč. Během roku bylo odepsáno 9577 Kč. Odpisy tvořily spolu s opravnými položkami celkem 5,17 % z celkových ročních nákladů. V tomto roce náklady převýšily výnosy a FOD vykázal ztrátu v hodnotě 1 304 tis. Kč.

Tab. 3.9 Náklady FOD v roce 2009 (v tis. Kč)

Náklady	2009	v %
Spotřeba materiálu celkem	27 000	14,56
Spotřeba energie celkem	12 809	6,91
Služby celkem	30 904	16,67
Cestovné	623	0,34
Opravy a udržování celkem	1070	0,58
Osobní náklady celkem	99 393	53,62
Daně a poplatky celkem	86	0,05
Ostatní náklady celkem	3892	2,10
Odpisy, prodaný majetek, OP	9577	5,17
Poskytnuté příspěvky celkem	26	0,01
Náklady celkem	185 380	100,00

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD 2009. Vlastní zpracování.

3.3.2 Analýza výnosů a nákladů v roce 2010

V roce 2010 činily celkové výnosy FOD 189 341 tis. Kč. Tržby z prodeje služeb se oproti roku 2009 snížily o 1016 tis. Kč a v roce 2010 tvořily 1,57 % z celkových výnosů. Ostatní výnosy se však celkově zvýšily na 61,04 % z celkového objemu, což bylo částečně způsobeno přijatými úvěry a půjčkami ve výši 29 000 tis. Kč. Přijaté příspěvky zastupují výnosy 22,49 %. Provozní dotace se oproti roku 2009 ponížily o 1266 tis. Kč, v procentuálním vyjádření představují pokles o 1,09 %. Výnosy roku 2009 zachycuje tab. 3.10.

Tab. 3.10 Výnosy FOD v roce 2010 (v tis. Kč)

Výnosy	2010	v %
Tržby z prodeje služeb	2973	1,57
Tržby z prodeje majetku a OP celkem	1704	0,90
Jiné ostatní výnosy celkem	115 574	61,04
Přijaté příspěvky celkem	42 583	22,49
Provozní dotace celkem	26 507	14,00
Výnosy celkem	189 341	100,00

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD 2010. Vlastní zpracování.

Celkové náklady v roce 2010 přesáhly výši 200 tis. Kč, z toho spotřebovaný materiál stál v roce 2010 FOD 24 329 tis. Kč. Oproti roku 2009 spotřeba materiálu klesla o necelých 11 %. Také platba za spotřebu energie oproti předchozímu roku poklesla, a to o 5 %. Cestovné se od předchozího roku navýšilo o 197 tis. Kč. Osobní náklady opět tvořily nejvyšší procento nákladů převyšující 56 % nákladů celkových. V roce 2010 se osobní náklady navýšily oproti

roku 2009 1,14krát. V průběhu roku 2009 FOD otevřel tři nová zařízení Klokánek s 25 byty pro ohrožené děti, v roce 2010 jedno nové zařízení celkovou kapacitou 20 míst. Důvodem zvýšených mzdových nákladů jsou nově přijmutí zaměstnanci do těchto zařízení. Náklady na opravy a udržování se oproti roku 2009 zvýšily o 1396 tis. Kč, což znamená, že v roce 2010 FOD na tuto položku vynaložil 1,23 %, nejvíce za sledované období. Odpisy a prodaný majetek v roce 2010 činily 11 376 tis. Kč, což je téměř o 19 % více než v předchozím roce. Nejnižší nákladovou položkou roku 2010 jsou poskytnuté příspěvky, které tvoří 0,001 % celkových nákladů. Navýšení nákladů na opravných položkách spolu se nárůstem mzdových nákladů podpořilo propad výsledku hospodaření, o 9739 tis. Kč oproti roku 2009. Výsledek hospodaření za rok 2010 skončil tedy ztrátou ve výši 11 043 tis. Kč.

Tab. 3.11 Náklady FOD v roce 2010 (v tis. Kč)

Náklady	2010	v %
Spotřeba materiálu celkem	24 329	12,14
Spotřeba energie celkem	12 190	6,08
Služby celkem	31 693	15,82
Cestovné	820	0,41
Opravy a udržování celkem	2466	1,23
Osobní náklady celkem	113 616	56,70
Daně a poplatky celkem	169	0,08
Ostatní náklady celkem	3723	1,86
Odpisy, prodaný majetek, OP	11 376	5,68
Poskytnuté příspěvky celkem	2	0,00
Náklady celkem	200 384	100,00

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD 2010. Vlastní zpracování.

3.3.3 Analýza výnosů a nákladů v roce 2011

Z Tab. 3.12 je patrné, že tržby z prodeje služeb během roku 2011 vystoupaly oproti roku 2010 z původních 2 973 tis. Kč v roce 2010 na 32 748 tis. Kč v roce 2011. V tomto roce se tržby zvýšily více než 11krát. K navýšení výnosů došlo realizací projektů poskytování sociálních služeb na území jednotlivých krajů. Také položka tržeb z prodeje majetku a OP zaznamenává 13,34 % nárůst oproti roku 2010. Ostatní výnosy mírně klesly a v roce 2011 činí 48,49 % celkových výnosů. Provozní dotace poskytnuté MPSV ČR, kraji a obcemi byly v roce 2011, s hodnotou 26 128 tis. Kč, nejvyšší za předchozí sledované období.

Tab. 3.12 Výnosy FOD v roce 2011 (v tis. Kč)

Výnosy	2011	v %
Tržby z prodeje služeb	32 748	14,39
Tržby z prodeje majetku a OP celkem	12 772	5,61
Jiné ostatní výnosy celkem	110 332	48,49
Přijaté příspěvky celkem	45 553	20,02
Provozní dotace celkem	26 128	11,48
Výnosy celkem	227 533	100,00

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD. Vlastní zpracování.

Více než 50 % nákladů, jak ukazuje tab. 3.13, bylo v roce 2011 vynaloženo, stejně jako v předchozích letech, v osobních nákladech. Oproti předchozímu roku se navýšily o 17 067 tis. Kč. V roce 2011 FOD otevřel zařízení Klokánek v Jindřichově Hradci s celkovou kapacitou 28 míst. Z tohoto důvodu lze také zaznamenat nárůst v nákladech ve spotřebě materiálu, které se zvýšily o 4552 tis. Kč a představují 12,17 % celkových nákladů. Navzdory otevření nového zařízení Klokánek, je spotřeba energie v roce 2011 s hodnotou 10 484 tis. Kč nejnižší za sledované období. Náklady na údržbu a opravy se v roce 2011 podařilo snížit o 794 tis. Kč., kdy tyto náklady činily 0,70 % celkových nákladů. V roce 2011 se FOD podařilo snížit také náklady na cestovním o 166 tis. Kč. Odpisy se oproti roku 2010 navýšily více než dvojnásobně a za sledované období jsou v roce 2011 nejvyšší. Celkově hospodářský výsledek v roce 2011 dosáhl ztráty 9815 tis. Kč. Ztráta výsledku hospodaření se oproti roku 2010 snížila o 1228 tis. Kč.

Tab. 3.13 Náklady FOD v roce 2011 (v tis. Kč)

Náklady	2011	v %
Spotřeba materiálu celkem	28 881	12,17
Spotřeba energie celkem	10 484	4,42
Služby celkem	36 177	15,24
Cestovné	654	0,28
Opravy a udržování celkem	1672	0,70
Osobní náklady celkem	130 683	55,06
Daně a poplatky celkem	72	0,03
Ostatní náklady celkem	5160	2,17
Odpisy, prodaný majetek, OP	23 546	9,92
Poskytnuté příspěvky celkem	19	0,01
Náklady celkem	237 348	100,00

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD 2011. Vlastní zpracování.

3.3.4 Analýza výnosů a nákladů v roce 2012

Z tab. 3.14 je patrné, že realizace projektů poskytování sociálních služeb na území jednotlivých krajů byla v roce 2012 na ústupu. Tržby z prodeje služeb se oproti roku 2011 snížily o 6,38 %. I přes výrazné snížení zaznamenává tato položka ve srovnání s rokem 2011 více než šestinásobek původních výnosů. Snížení výnosů na tržbách z prodeje služeb kompenzují provozní dotace s navýšením o 16 779 tis. Kč, procentuálně o 60,89 %. Také ostatní výnosy se vzhledem k předchozímu roku zvýšily o 20 859 tis. Kč. Nejnížší položkou výnosové části jsou tržby z prodeje majetku a opravných položek. Tato položka činila 373 tis. Kč. V tomto roce jsou tržby z prodeje majetku a opravných položek nejnížší za celé sledované období.

Tab. 3.14 Výnosy FOD v roce 2012 (v tis. Kč)

Výnosy	2012	v %
Tržby z prodeje služeb	18 650	8,01
Tržby z prodeje majetku a OP celkem	373	0,16
Jiné ostatní výnosy celkem	131 191	56,37
Přijaté příspěvky celkem	39 621	17,02
Provozní dotace celkem	42 907	18,44
Výnosy celkem	232 742	100,00

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD 2012. Vlastní zpracování.

Tab. 3.15 vykazuje nejvyšší nákladovou položku roku 2012 v podání osobních nákladů. Osobní náklady FOD se každoročně zvyšují o více než 14 mil. Kč a v roce 2012 dosahují téměř 60 % všech nákladů. Druhým nejvyšším nákladem je spotřeba materiálu s 13,33 % z celkových ročních nákladů. Spotřeba energie se zvýšila oproti roku 2011 o 297 tis. Kč, procentuálně se však na nákladech podílela 4,42 % z celkových nákladů, což je stejné procento jako v předchozím roce. Cestovné se také nepatrně snížilo a to o 53 tis. Kč. Rok 2012 zaznamenal také velký nárůst v položce daně a poplatky. Zatímco v uplynulých letech tyto náklady dosahovaly maximální výše 0,08 % celkových nákladů, v roce 2012 činily daňové náklady 0,18 %. Zásahu na tomto zvýšení měla daň z nemovitosti ve výši 371 tis. Kč.¹⁰ Ostatní náklady v hodnotě 6602 tis. Kč a 2,71 % zastupovaly v roce 2012 nejvyšší hodnoty za celé sledované období. Odpisová položka zaznamenala pokles nákladů oproti roku 2011 o 11 342 tis. Kč a v tomto roce činila 5,00 % z celkových nákladů.

¹⁰ Výkaz zisku a ztrát FOD 2012

Tab. 3.15 Náklady FOD v roce 2012 (v tis. Kč)

Náklady	2012	v %
Spotřeba materiálu celkem	32 525	13,33
Spotřeba energie celkem	10 781	4,42
Služby celkem	34 485	14,13
Cestovné	601	0,25
Opravy a udržování celkem	1514	0,62
Osobní náklady celkem	144 900	59,37
Daně a poplatky celkem	435	0,18
Ostatní náklady celkem	6602	2,71
Odpisy, prodaný majetek, OP	12 207	5,00
Poskytnuté příspěvky celkem	14	0,01
Náklady celkem	244 064	100,00

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD 2012. Vlastní zpracování.

3.3.5 Analýza výnosů a nákladů v roce 2013

Posledním sledovaným obdobím hospodaření FOD je rok 2013. Tab. 3.16 vykazuje tržby z prodeje služeb v hodnotě 15 998 tis. Kč. Od roku 2011, kdy se na základě individuálních projektů tržby mnohonásobně zvýšily, mají klesající tendenci. Největší procento výnosů zaujímá výnosová položka jiné ostatní výnosy činící 58,32% podíl na celkových výnosech. Tržby z prodeje majetku a OP se navýšily oproti roku 2012 o 2417 tis. Kč. Přijaté členské a ostatní příspěvky vynesly FOD v roce 2013, 45 700 tis. Kč. Od roku 2009 mají přijaté příspěvky, vyjma roku 2011, také klesající tendenci, navzdory tomu jsou druhou nejvyšší výnosovou položkou FOD v celém sledovaném období. Provozní dotace v roce 2013 činily 15,39 % celkových výnosů. Od roku 2012 jejich výše poklesla o 5148 tis. Kč. Celkové výnosy v roce 2013 činily 245 325 tis. Kč, což znamená, že se od roku 2009 celkové výnosy navýšily o 61 249 tis. Kč.

Tab. 3.16 Výnosy FOD v roce 2013 (v tis. Kč)

Výnosy	2013	v %
Tržby z prodeje služeb	15 998	6,52
Tržby z prodeje majetku a OP celkem	2790	1,14
Jiné ostatní výnosy celkem	143 078	58,32
Přijaté příspěvky celkem	45 700	18,63
Provozní dotace celkem	37 759	15,39
Výnosy celkem	245 325	100,00

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD 2013. Vlastní zpracování.

Stejně jako v předchozích letech nejvýznamnější nákladovou položku FOD tvoří osobní náklady, které v roce 2013 překročily hranici 60 % celkových nákladů a činí 1,61 násobek roku 2009. Vzhledem k roku 2012 se osobní náklady zvýšily o 15 925 tis. Kč. Dalším významným nákladem je spotřeba materiálu v hodnotě 34 479 tis. Kč s 12,95% podílem na celkových nákladech. Navzdory klesající tendenci nákladů na cestovním v předchozích dvou letech se v roce 2013 tyto náklady zvýšily o 165 tis. Kč. Nákladová položka na opravy a udržování oproti předchozímu roku klesla o 202 tis. Kč a vzhledem k celkovým nákladům procentuálně tvoří 0,46 % všech nákladů. Náklady na spotřebu energie činily v roce 2013 5,49 % nákladů FOD. Náklady na spotřebu energie se po dvou letech, kdy činily 4,42 % z celkových nákladů, navýšily více než o 4 000 tis. Kč. Opravné položky v roce 2013 tvořily 5,17 % a vykazovaly tak stejný procentuální podíl na celkových nákladech, jako v roce 2009. FOD v roce 2013 hospodařil s nejvyšší ztrátou za sledované období. Rozdíl mezi výnosy a náklady činil 20 929 tis. Kč. Zachycené údaje ilustruje Tab. 3.17.

Tab. 3.17 Náklady FOD v roce 2013 (v tis. Kč)

Náklady	2013	v %
Spotřeba materiálu celkem	34 479	12,95
Spotřeba energie celkem	14 606	5,49
Služby celkem	34 649	13,01
Cestovné	766	0,29
Opravy a udržování celkem	1312	0,49
Osobní náklady celkem	160 825	60,40
Daně a poplatky celkem	175	0,07
Ostatní náklady celkem	5654	2,12
Odpisy, prodaný majetek, OP	13 772	5,17
Poskytnuté příspěvky celkem	16	0,01
Náklady celkem	266 254	100,00

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD 2013. Vlastní zpracování.

3.3.6 Rozbor vybraných nákladových položek

V následující podkapitole budou podrobněji rozebrány jednotlivé druhy nákladů, které jsou v účetnictví vedeny v 5. účtové třídě a analyticky členěny podle potřeb spolku FOD.

Ostatní náklady

Navzdory nižšímu procentuálnímu vyjádření tvoří nákladová položka ostatních nákladů FOD nezanedbatelné roční náklady. Tyto náklady zahrnují 7 různých položek. Následující Tab. 3.18 zachycuje vývoj nákladů na jednotlivé položky v letech 2009-2013.

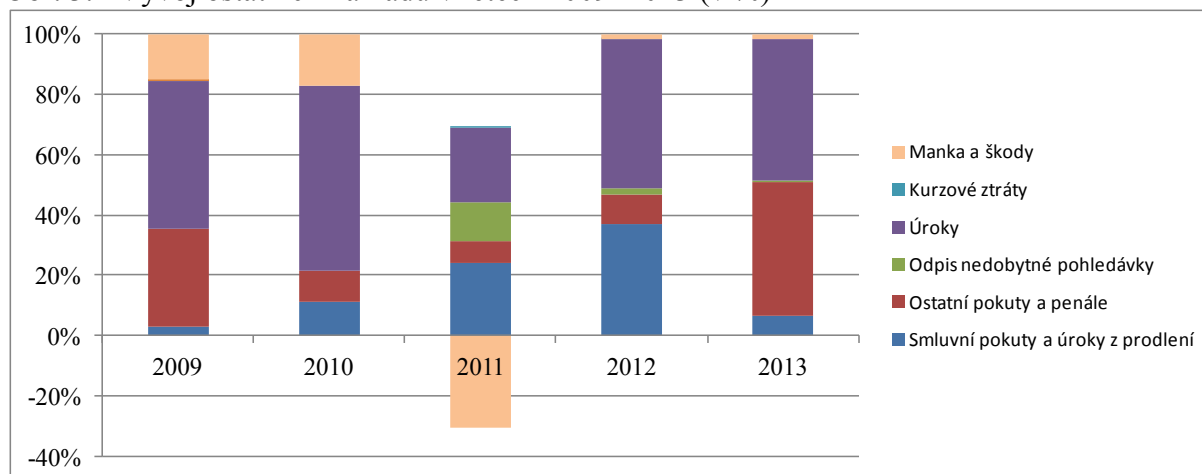
Tab. 3.18 Vývoj ostatních nákladů FOD v letech 2009–2013 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	61	239	1875	1745	220
Ostatní pokuty a penále	628	221	538	444	1557
Odpis nedobytné pohledávky	0	0	1019	110	10
Úroky	961	1330	1913	2307	1628
Kurzové ztráty	0	0	11	7	0
Dary	0	0	0	0	0
Manka a škody	297	368	-2392	78	62
Jiné ostatní náklady	1945	1565	2196	1911	2177
celkem	3892	3723	5160	6602	5654

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD v letech 2009–2013. Vlastní zpracování.

Z Tab. 3.18 lze vypočítat, že ostatní náklady FOD měly ve sledovaném období vzestupnou tendenci. Největší položku činí úroky, na které FOD v pětiletém období vynaložil celkem 8139 tis. Kč. V roce 2012 lze zaznamenat největší náklad této položky v hodnotě 2 307 tis. Kč. Na smluvních pokutách a úrocích z prodlení FOD vydal průměrně 828 tis. Kč, přičemž největší hodnota byla také v roce 2012. Ostatní pokuty a penále byly třetím největším nákladem ostatních nákladů. Celkem na tuto položku bylo vynaloženo 3388 tis. Kč, s nejvyšším nákladem v hodnotě 1557 tis. Kč v roce 2013. V roce 2011 byly celkové ostatní náklady sníženy položkou manka a škody, která celkové náklady snížila o 2392 tis. Kč, což bylo způsobeno obdržením dobropisů za vyúčtování tepla jednoho ze zařízení Klokánek. Údaje jsou zaznamenány graficky v obr. 3.4.

Obr. 3.4 Vývoj ostatních nákladů v letech 2009–2013 (v %)

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD v letech 2009–2013. Vlastní zpracování.

Osobní náklady

Mzdové náklady FOD jsou nejvýznamnější položkou nákladové stránky hospodaření FOD a spolu s ostatními položkami tvoří ve výkazu zisku a ztráty osobní náklady. Tabulka 3.19 zachycuje mzdové náklady v období 2009–2013.

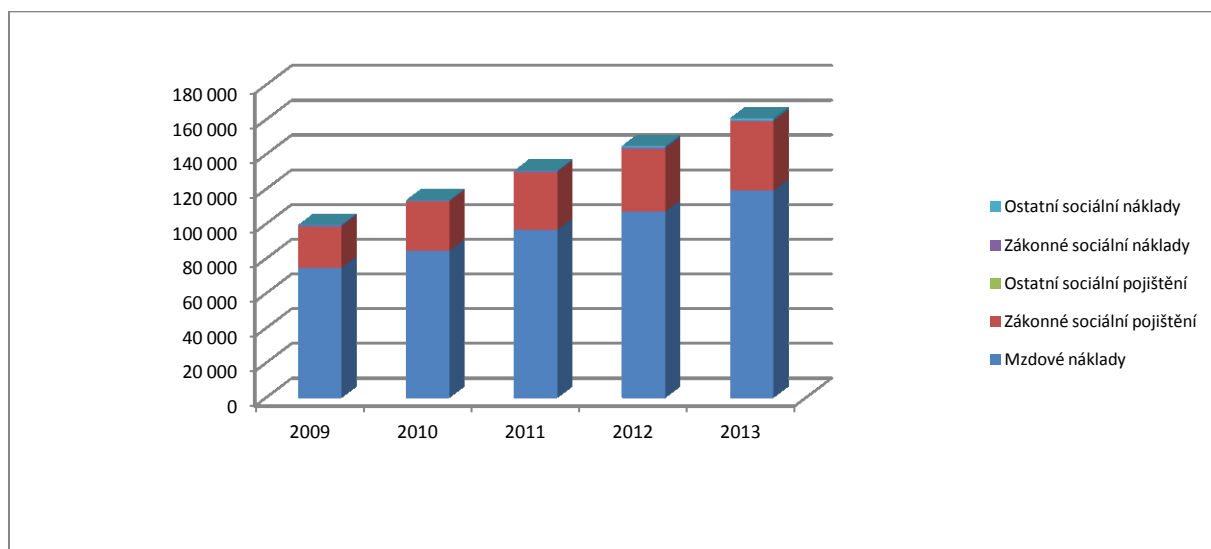
Tab. 3.19 Osobní náklady FOD v letech 2009–2013 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013
Mzdové náklady	74 807	84 628	96 675	107 173	119 243
Zákonné sociální pojištění	23 391	28 267	32 915	35 759	39 774
Zákonné sociální náklady	1050	561	913	1133	492
Ostatní sociální náklady	145	160	180	835	1316
Osobní náklady celkem	99 393	113 616	130 683	144 900	160 825

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát v letech FOD 2009–2013. Vlastní zpracování.

Z tab. 3.19 vyplývá, že mzdové náklady rostly ve sledovaném období průměrně o 15 358 tis. Kč ročně. Každoročně mzdové náklady překračují hranici 70 % celkových osobních nákladů. Druhou nejvýznamnější položku tvoří zákonné sociální pojištění s více než 24% zastoupením. Položka zákonných sociálních nákladů osciluje v rozmezí 500–1100 tis. Kč. Nejméně FOD na tuto položku vynaložil v roce 2010, kdy náklad činil 561 tis. Kč. Procentuálně však nejmenší náklad vzhledem k celkovým nákladům FOD vynaložil v roce 2013, kdy zákonné sociální náklady tvořily 0,31 %. V ostatních sociálních nákladech lze zaznamenat nárůst tohoto nákladu za sledované období o 1171 tis. Kč, procentuálně o 11,02 %. Graf na obr. 3. 2 ilustruje vývoj osobních nákladů FOD 2009–2013.

Obr. 3.5 Vývoj osobních nákladů v letech 2009–2013 (v tis. Kč)

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát 2009–2013. Vlastní zpracování.

Služby

Nákladová položka služby zahrnuje čtyři druhy služeb. Nejvýznamnější zastoupení mají ostatní služby, které zahrnují mimo jiné poštovné, nájemné, platby za telefonní hovory a internet, leasingy a informační kampaně, dále jsou pak zvlášť sledovány náklady na opravy a udržování, na cestovné a na reprezentaci. Náklady služeb jsou zachyceny v tab. 3.20.

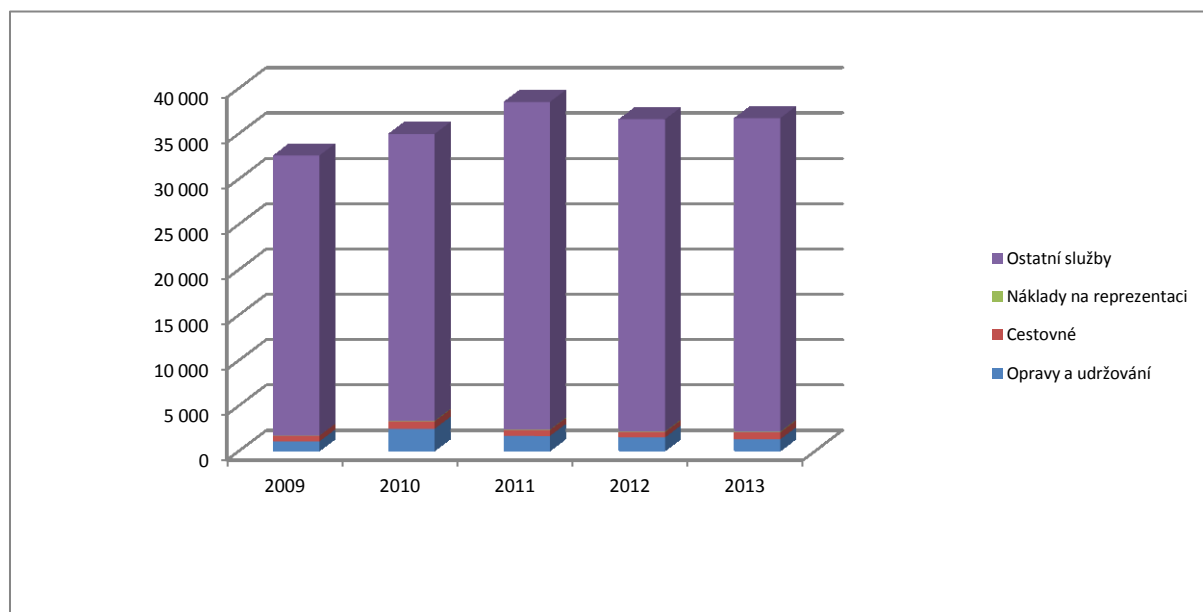
Tab. 3.20 Náklady na služby FOD v letech 2009–2013 (v tis. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013
Opravy a udržování	1070	2466	1672	1514	1312
Cestovné	623	820	654	601	766
Náklady na reprezentaci	8	48	39	54	68
Ostatní služby	30 896	31 645	36 138	34 431	34 581
Celkem	32 597	34 979	38 503	36 600	36 727

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD 2009–2013. Vlastní zpracování.

Ostatní služby zastupují každoročně náklady více než z 90 % celkových nákladů. Největší náklady na opravy a udržování byly vynaloženy v roce 2010, kdy z celku zastupovaly 7,05 %. Cestovné se ve sledovaném období každoročně pohybovalo řádově ve statisících. V roce 2010 bylo na cestovné vynaloženo 820 tis. Kč. V procentuálním vyjádření k celkovým nákladům za služby to bylo 2,34 %. Navzdory klesající tendenci těchto nákladů v roce 2011 a 2012 se v roce 2013 opět zvedly a dosáhly 766 tis. Kč a 2,09 % celkových nákladů. Vývoj služeb v jednotlivých letech je graficky zachycen v grafu na obr. 3.6.

Obr. 3.6 Vývoj nákladů na služby FOD v letech 2009–2013 (v tis. Kč)

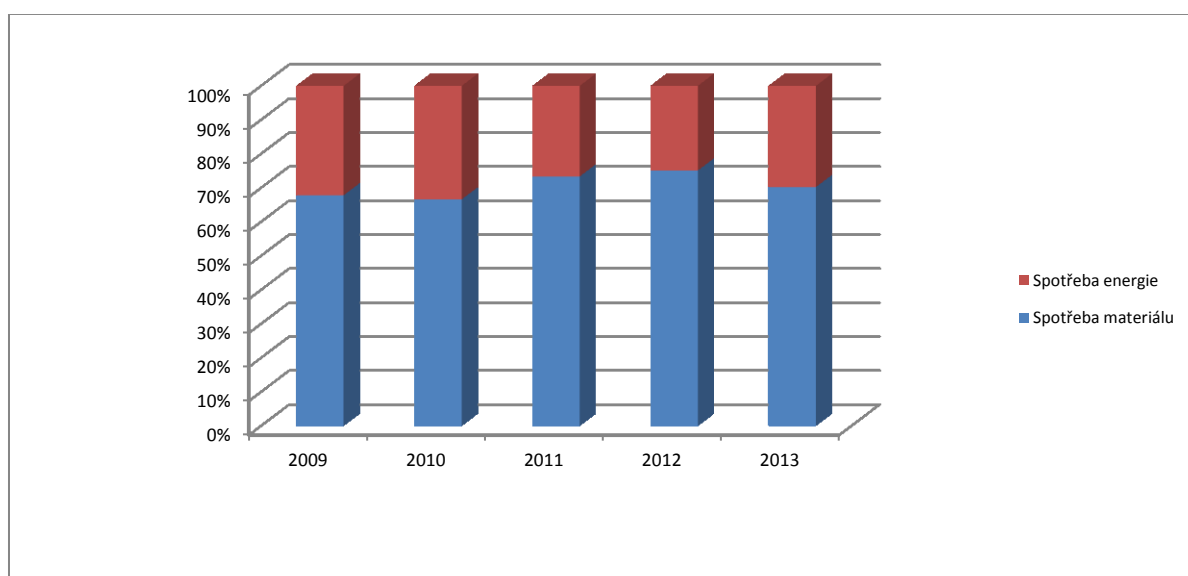

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD 2009–2013. Vlastní zpracování.

Spotřeba materiálu a energie

Položka spotřeby energie spadá spolu se spotřebou materiálu do celkových spotřebovaných nákupů. Spotřeba materiálu se vztahuje na zajištění kancelářských potřeb, knih a časopisů, drogerie, na lékařský materiál, na stravné a ostatní materiál, který je potřebný k zajištění péče o děti v zařízení Klokánek a chodu regionálních poboček, azylových domů a AMT center FOD. Obě položky jsou vzhledem k důležitosti popsány a procentuálně vyjádřeny v podkapitole 3.3 Analýza výnosů a nákladů v jednotlivých letech. Graf na Obr. 3.7 zachycuje vývoj spotřeby materiálu a energie v letech 2009–2013.

Obr. 3.7 Vývoj spotřeby materiálu a energie v letech 2009–2013 (v %)

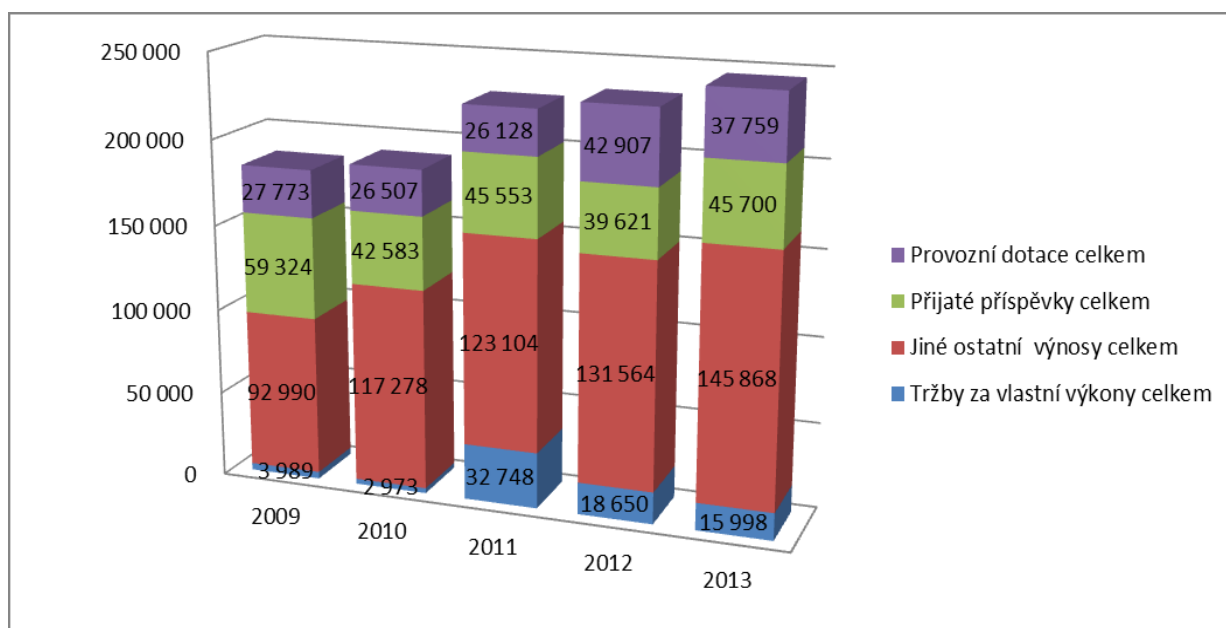
Zdroj: Výkaz zisku a ztrát v letech 2009–2013. Vlastní zpracování.

3.3.7 Celkové výnosy Fondu ohrožených dětí v letech 2009–2013

Z obr. 3.8 je patrné, že výnosy FOD ve sledovaném období celkově rostly. Nejvýznamnějším výnosem je položka jiných ostatních výnosů, která zaznamenává od roku 2009 nárůst o 52 878 tis. Kč. Druhou významnou položkou na straně výnosů jsou přijaté příspěvky, které společně s přijatými členskými příspěvky tvoří každoročně více než 20 % celkových výnosů. Procentuálně však, vzhledem k celkovým výnosům, přijaté příspěvky klesají. V roce 2009 tvořily 32,22 %, v roce 2013 pouze 18,62 %, přičemž nejmenší výnos byl v roce 2012 s 17,02 %. Z grafu na obr. 3.8 je také patrný výrazný nárůst tržeb za vlastní výkony FOD v roce 2011. Individuální projekty z veřejné zakázky na sociální služby financované EU napomohly nárůstu výnosů o 29 775 tis. Kč vzhledem k roku 2010. Tyto výnosy během dalších dvou let výrazně klesly, v roce 2013 až o 16 750 tis. Kč, oproti roku

2011. U provozních dotací lze za pět let zaznamenat kolísavou tendenci. Nejnižší částka byla vyplacena v roce 2011, kdy se snížil počet žádostí o dotace z důvodu financování sociálních služeb z individuálních projektů. Následující rok byl potom nejvíce dotovaným za pětileté období. Částka vyplacených dotací činila o 16 779 tis. Kč více, než v roce 2011, což představovalo 18,43 % z celkových výnosů.

Obr. 3.8 Vývoj a struktura celkových výnosů FOD v letech 2009–2013 (v tis. Kč)

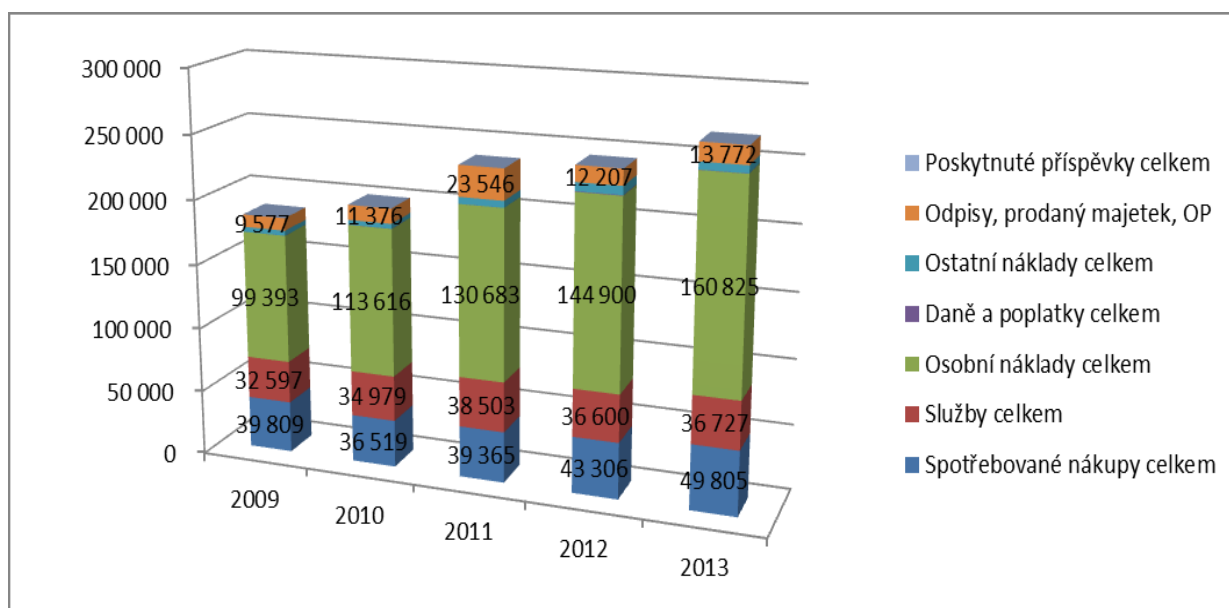

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát v letech FOD 2009–2013. Vlastní zpracování.

3.3.8 Celkové náklady Fondu ohrožených dětí v letech 2009–2013

Celkové náklady sledovaného období zachycuje Obr. 3.9. Z grafického zpracování lze vypořádat, že se zvyšováním celkových výnosů se téměř lineárně zvyšují i celkové náklady. Absolutně nejvyšší náklady byly ve sledovaném období vynaloženy na osobní náklady, které každoročně překračují hranici 50 % celkových nákladů. Druhou příčku obsadily náklady za spotřebované nákupy v procentuálním vyjádření, blízkému se každoročně k 20 %. V číselném vyjádření se pohybovaly od 39 519 tis. Kč v roce 2010 po 49 809 tis. Kč v roce 2013. Třetím nejvýznamnějším nákladem jsou služby zahrnující náklady na opravy a udržování, cestovné, náklady na reprezentaci a ostatní služby. Tyto náklady ve sledovaném období oscilují kolem hranice 35 000 tis. Kč.

Obr 3.9 Vývoj a struktura celkových nákladů FOD v letech 2009–2013 (v tis. Kč)

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát v letech FOD 2009–2013. Vlastní zpracování.

3.3.9 Výsledek hospodaření FOD v letech 2009–2013

Z předchozího textu a rozboru vyplývá, že ve sledovaném období hospodařil FOD se ztrátou v rozmezí 1 304 tis. Kč až 20 929 tis. Kč. Vzhledem k základnímu období byla ztráta vyšší o 19 625 tis. Kč., což představuje nárůst o 1 604,98 %. Propad hospodaření byl každoročně způsoben převyšujícími náklady nad výnosy. V období 2010–2012 ztráta činila více než 11 000 tis. Kč. Z Tab. 3.21 vyplývá, že v roce 2010 se tato hodnota téměř o 2 000 tis. Kč snížila. Z analyzovaných údajů vyplývá, že náklady FOD každoročně rostou, stejně tak i výnosy. Zatímco výnosy se ve sledovaném období zvýšily o 61 249 tis. Kč, náklady stouply o 80 874 tis. Kč, což činí rozdíl 19 625 tis. Kč ve sledovaném období. Negativní výsledek hospodaření FOD způsobují investice k budování nových Klokánků, na které se nedaří získávat jiné zdroje, a proto jsou financovány z prostředků určených k provozu FOD. Ztrátové hospodaření FOD vyrovnává dlouhodobými či krátkodobými úvěry, kterými pak zajišťuje každodenní chod organizace. Tato forma financování je však dlouhodobě neudržitelná a nepokrývá veškeré potřebné náklady.

Tab. 3.21 Výsledek hospodaření FOD v letech 2009–2013 (v tis. Kč)

Výsledek hospodaření	2009	2010	2011	2012	2013
Výnosy	184 076	189 341	227 533	232 742	245 325
Náklady	185 380	200 384	237 348	244 064	266 254
Výsledek hospodaření	-1 304	-11 043	-9 815	-11 322	-20 929

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD v letech 2009–2013. Vlastní zpracování.

3.3.10 Konečné rozvahy Fondu ohrožených dětí a SWOT analýza

Pro celkové zhodnocení hospodaření spolku je potřeba posoudit vývoj stavu majetku a zdrojů jeho krytí ve sledovaném období. Tyto skutečnosti jsou uvedeny v Tab. 3.22, ze které vyplývá, že ve sledovaném období došlo k výraznému nárůstu položky dlouhodobého majetku, který u FOD zahrnuje především stavby a samostatné movité věci (zařízení, přístroje, dopravní prostředky). Dlouhodobý majetek se zvýšil během sledovaného období o 64 956 tis. Kč, což představuje nárůst o téměř 43 %. Tato skutečnost je spojena zejména s nákupem budov pro poskytování služeb v Klokánkách. Na straně pasiv, tedy zdrojů krytí, je patrné zejména navýšení cizích zdrojů, které se ve sledovaném období vzrostly o 54 256 tis. Kč, což představuje 133% nárůst.

Tab. 3.22 Konečné rozvahy FOD v letech 2009–2013 (v tis. Kč)

AKTIVA	k 31.12.2009	k 31.12.2010	k 31.12.2011	k 31.12.2012	k 31.12.2013
Dlouhodobý majetek celkem	151 314	180 388	202 486	217 931	216 270
Oprávky k dlouhodobému maj.	-34 752	-43 567	-54 373	-66 233	-75 079
Krátkodobý finanční majetek	-4 695	-6 670	-4 985	-2 935	-1 355
Pohledávky	17 246	18 229	20 739	7 166	9 788
Jiná aktiva	187	358	479	1 402	12 188
Aktiva celkem	129 300	148 738	164 346	157 331	161 812
PASIVA					
Vlastní jmění	89 872	92 393	95 607	93 524	87 753
Výsledek hospodaření	-1 304	-11 043	-9 815	-11 322	-20 929
Cizí zdroje celkem	40 732	67 388	78 554	75 129	94 988
- z toho dlouhodobé závazky	0	0	15 000	18 545	22 000
- z toho krátkodobé závazky	40 732	66 238	62 455	55 280	71 987
Pasiva celkem	129 300	148 738	164 346	157 331	161 812

Zdroj: Rozvahy FOD v plném rozsahu za roky 2009–2013. Vlastní zpracování.

Z uvedené tab. 3. 22 vyplývá i struktura cizích zdrojů. Zatímco v letech 2009 a 2010 pokryl FOD své potřeby pouze krátkodobými závazky, v ostatních sledovaných letech musel přikročit i k dlouhodobým úvěrům a půjčkám a ty během let 2011–2013 narostly o 46,6 %.

Finanční samostatnost, což je poměrový ukazatel finanční analýzy, který ukazuje do jaké míry je majetek krytý vlastním kapitálem (vlastní kapitál/aktiva), za sledované období klesla z 69,51 % na 54,28 %, což znamená pokles o 15,28 %, naproti tomu se celková zadluženost nebo také věřitelské riziko (cizí zdroje/aktiva) zvýšila z 31,50 % na 58,70 %. Tento ukazatel zaznamenal nárůst o 27,20 %, ale stále se pohybuje v doporučeném rozmezí, které je udáváno mezi 30 % - 70 %. Posledním ukazatelem finanční analýzy, který bude zmíněn, je zadluženost vlastního kapitálu, který vyčísluje výši dluhu připadající na 1 Kč vlastního kapitálu (cizí

zdroje/vlastní jmění). Tento ukazatel je rozhodující pro poskytnutí bankovních úvěrů a ve sledovaném období se zvýšil ze 45,32 % na 108,24 %, a je patrné, že v posledním sledovaném roce byl poprvé podíl cizích zdrojů vyšší než vlastní jmění.

Metodou, kterou lze zhodnotit činnost a hospodaření vybrané nestátní neziskové je SWOT analýza, pomocí které je možné vyhodnotit jaká je celková pozice organizace ve společnosti, nalézt největší problémy a nové možnosti pro zmírnění negativních dopadů slabých stránek a hrozeb. SWOT analýza sestává ze dvou částí, a to vnitřní a vnější. Vnitřní část se týká přímo analyzovaného subjektu a popisuje jeho silné a slabé stránky. Vnější část se týká okolního prostředí, které spolek v převážné většině nemůže ovlivnit.

Tab. 3.23 SWOT analýza FOD z. s.

SWOT analýza		
Vnitřní původ	S - silné stránky	25 let působení v oboru
		Pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí
		Znalost problematiky
		Klokánky - náhrada ústavní péče
		Celorepublikové působení
		Podpora veřejnosti
	W - slabé stránky	Závislost na zdrojích z veřejných rozpočtů
		Zadluženost
		Vysoké náklady na děti v Klokánkách
		Organizační struktura
		Nejednotnost organizace
Vnější původ	O - příležitosti	Možnosti financování z fondů EU
		Prosazení změn v legislativě
		Zapojení dobrovolníků
		Nedostatek náhradních rodin pro ohrožené děti
	T - hrozby	Změny v legislativě
		Rostoucí náklady - rostoucí ceny potravin, energií atp.
		Krácení státních příspěvků a dotací z veřejného rozpočtu
		Rostoucí počet organizací zabývajících se stejnou problematikou

Zdroj: Interní materiály FOD. Vlastní zpracování.

Z Tab. 3.23 vyplývá, že v oblasti vnitřního původu převažují nepatrně silné stránky nad slabými, proto je důležité tyto faktory dále rozšiřovat a posilovat a tím snižovat váhu slabých stránek. V oblasti vnějšího prostředí jsou příležitosti a hrozby vyrovnané a proto je nutné všechny příležitosti rozvíjet a využít, aby byly minimalizovány hrozby, které spolek může ovlivnit jen v nepatrném rozsahu.

3. 3. 11 Legislativní dopady na existenci a činnost Fondu ohrožených dětí

Dílčím cílem bakalářské práce je posouzení možných legislativních dopadů na existenci a činnost jedné z největších nestátních neziskových organizací zaměřených na pomoc ohroženým dětem a jejich rodinám. Od roku 1990, kdy byl Fond ohrožených dětí založen jako občanské sdružení a navazoval spolupráci s náhradními rodinami a dětskými domovy za účelem pomoci opuštěným dětem, s kanceláří v bytě jeho zakladatelky a do současné doby předsedkyně, je FOD celorepubliková organizace, aktivizující ve všech směrech sociální práce. V počátcích vzniku byl FOD financován pouze z vlastních prostředků a členských příspěvků. Nyní se vzhledem k rozsáhlosti organizace, bez vícezdrojového financování, které zahrnuje i státní příspěvky a dotace, neobejde. Právě státní intervence mají od roku 2013 pro FOD zásadní význam.

Konkrétní legislativní dopady na Fond ohrožených dětí

Jednou z významných změn je od 1. 1. 2014 úprava výplat státních příspěvků (dále jen SP) na děti v zařízení ZDVOP. Novelou zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, bylo rozhodnuto o oddálení výplaty SP o tři i více měsíců. V ustanovení § 42h odst. 1 byla provedena změna textu z „nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci, za nějž náleží“ na „nejpozději do 30 dnů od **vykonatelnosti** rozhodnutí o přiznání státního příspěvku nebo o změně výše státního příspěvku“. Vzhledem k tomu, že na rozhodnutí ve správním řízení má příslušný krajský úřad dva měsíce, do nichž se nezapočítává doba, po kterou se opatřují podklady, což je další nejméně měsíc a další měsíc je na výplatu SP od nabytí vykonatelnosti rozhodnutí, došlo od účinnosti novely k výpadku SP minimálně po dobu tří měsíců.

Další velkou změnou související s novelou o SPOD je ustanovení §42 odst. 3, podle něhož se snižuje počet dětí ve ZDVOP na 28. MPSV ČR udělilo FOD výjimku do konce roku 2014. Od počátku roku 2015 tato výjimka udělena nebyla, proto byl FOD nucen v šesti Klokánkách s větší kapacitou snížit počet dětí a byty tak zůstaly nevyužité.

V důsledku novely se od 1. 1. 2013 krátí SP na děti, které jsou mimo zařízení ZDVOP po dobu dvou po sobě jdoucích kalendářních dnů a to i v případě jejich pobytu v nemocnici nebo terapeutických centrech, kde jim pobyt hradí FOD.

Nabytím účinnosti občanského zákoníku se snížila délka pobytu dětí v zařízení ZDVOP z neomezené na maximálně půl roku, poté budou přemístěny do ústavní výchovy nebo náhradní rodinné péče, případně zpět k rodičům.

Z výše uvedeného vyplývá, že novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, stejně jako občanský zákoník, mají negativní dopady na chod spolku, a proto se předsedkyně FOD snaží zmírnit jejich dopady návrhy na legislativní změny, které budou uvedeny v následující kapitole.

4 Zhodnocení činnosti a hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace

Předchozí kapitola byla věnována analýze činností a hospodaření zapsaného spolku FOD. Část kapitoly se zaměřovala na nejdůležitější příjmové a výdajové složky. Metodou analýzy byly analyzovány výnosy a náklady za pětileté období. Čtvrtá kapitola je věnována zhodnocení zjištěných výsledků a obsahuje návrhy vedoucí k úsporám, které jsou na základě analýzy pro tento spolek každým rokem aktuálnější.

Vzhledem k zaměření činností je FOD nepostradatelnou součástí sociálního systému v České republice, jelikož jako jedna z největších nestátních neziskových organizací působí v širokém spektru sociálních služeb, které pomáhají nejen dětem, ale i jejich rodinám. Analýza vybraných činností ve sledovaném období vykazuje vysokou poptávku po nabízených službách, kterou spolek není schopen uspokojit. Tento aspekt dokazuje počet odmítnutých dětí do zařízení Klokánek či rodiny, kterým bylo odmítnuta možnost ubytování z nedostatku kapacity v azylových domech. Každoročně FOD řeší více než 5000 případů ohrožených dětí, což je vzhledem k průměrnému počtu 6000 hlášených případů ročně, jak vyplývá ze statistických údajů MPSV ČR, nezanedbatelné procento.

Část bakalářské práce je věnována analýze nejdůležitějších příjmů a výdajů FOD. Z rozboru vyplývá, že výdaje každoročně převyšují příjmy. Ani vícezdrojové financování spolku neumožňuje pokrýt veškeré jeho výdaje. Největší procentuální zastoupení příjmové stránky, ve výši 51,42 %, vykazují státní příspěvky vyplácené na děti v Klokánkách. Z analýzy vyplývá, že sazba státního příspěvku na dítě v zařízení ZDVOP ve výši 22 800 Kč je, vzhledem k nezbytným výdajům na potřeby dětí a na provoz zařízení, nedostatečná.

Analýza výnosů a nákladů prokázala ztrátové hospodaření po celé sledované období. U celkových výnosů byl od roku 2009 zaznamenán nárůst o 33,27 %, kdežto náklady ve sledovaném období vzrostly celkově o 43,62 %. Celkově náklady v letech 2009-2013 převyšují výnosy o 10,35 %. V roce 2009 převažovaly náklady nad výnosy v procentuálním vyjádření o 0,70 %. Za sledované období byl tento rok nejméně ztrátovým. Od roku 2010 se na výnosech částečně podílely přijaté úvěry a půjčky. V tomto roce byla otevřena tři nová zařízení Klokánek s 25 byty pro ohrožené děti. Rok 2011 zaznamenal markantní nárůst tržeb z prodeje služeb. Toho roku byly realizovány individuální projekty, financované z fondů EU. V procentuálním vyjádření se tržby zvýšily o 1 101,51 %. Z důvodu přijímání nových zaměstnanců se také osobní náklady zvedly, a to o 15,02 %. V roce 2011 byl také otevřen jeden nový Klokánek v Jindřichově Hradci. Navzdory ubývajícím individuálním projektům osobní náklady v roce 2012 vzrostly. Nárůst mzdových nákladů byl zapříčiněn vyplácením

mezd pracovníkům, kteří již nebyli financováni z fondů EU a přešli na financování ze zdrojů FOD. Jako příklad lze uvést projekt „Sanace rodiny“, do kterého bylo přijato přibližně 20 nových zaměstnanců. V roce 2012 byly také otevřeny čtyři další Klokánky. V posledním sledovaném roce 2013 lze zaznamenat 8,53% rozdíl nákladů a výnosů, ve vztahu k hodnocenému pětiletému období byl tento rozdíl nejvyšší. Na konci účetního období roku 2013 vykazoval FOD ztrátu v hodnotě 20 929 tis. Kč.

Návrhy na zlepšení hospodaření

Jedním z cílů práce je navrhnout spolku FOD doporučení k zlepšení hospodaření. Na základě výsledků hospodaření je patrné, že potřeba zavést úsporná opatření je naprosto nezbytná. Z uvedených údajů v práci lze konstatovat, že pro spolek bylo vhodné zavést úsporná opatření již v roce 2012, kdy byly na ústupu individuální projekty a nepříznivý výsledek hospodaření se oproti roku 2011 opět prohloubil. Návrhy vycházejí z analýzy vybraných nákladových položek, zachycených v podkapitole 3.3.6.

Jako nejdůležitější se jeví úspora na mzdových nákladech, které představují více než 50 % celkových nákladů. Vzhledem k zaměření činnosti FOD má úspora v této oblasti pouze omezené možnosti. V zařízení Klokánek možnost propouštění zaměstnanců nepřichází v úvahu, protože je nutné zajistit minimálně dva pracovníky, kteří se po týdnu střídají v péči o děti v jednom bytě. Omezení počtu Klokánek by FOD zajistilo také částečnou úsporu. Kapacita bytů je však téměř nepřetržitě obsazena a omezení počtu bytů by způsobilo nedostatek ubytovacích míst pro ohrožené děti. Jednou z možností úspory je zvážení počtu pracovníků na jednotlivých pobočkách. Také externí pracovní smlouvy a částečné úvazky by bylo možné zastoupit některým z pracovníků FOD.

Druhou nejvyšší nákladovou položkou jsou spotřebované nákupy, což představuje spotřebu materiálu a energií. Spotřeba materiálu zahrnuje především náklady na potřeby dětí v Klokánkách (potraviny, léky, stravné, drogerie apod.), takže je patrné, že v této oblasti hledat úsporu nelze. V oblasti energií je třeba vybrat dodavatele s nejvýhodnější nabídkou.

Další významnou nákladovou položku tvoří platby za služby, které zahrnují mimo jiné platby za telefonní hovory a internet, cestovné a informační kampaň. Pro úsporu nákladů by bylo vhodné docílit snížení tarifů za volání a internet využitím výhodných nabídek poskytovatelů internetu a mobilních operátorů. Jen v roce 2013 bylo za informační kampaň vyplaceno téměř 9 000 tis. Kč, což není zanedbatelná částka. FOD dvakrát až třikrát ročně vydává zpravodaj o své činnosti, který je zasílán jeho členům Českou poštou. Zveřejněním

tohoto zpravodaje pouze na webových stránkách spolku by vedlo k částečné úspoře na těchto nákladech. Náklady na cestovné se pohybují v rozmezí 1,6 % - 2,34 %. V této částce jsou zahrnuty i prostředky vyplacené zaměstnancům FOD za používání soukromého vozidla k pracovním účelům. V rámci úsporných opatření by bylo vhodné používání soukromých vozidel omezit a využít možností veřejné hromadné dopravy.

Poslední položkou nákladů, ve které lze najít nemalé úspory, jsou ostatní náklady, které zahrnují i platby úroků z prodlení, smluvních pokut, penále a bankovních poplatků. Zřízením bankovního účtu bez poplatků by se daly tyto náklady snížit. K nezanedbatelné úspoře by přispělo i včasné hrazení závazků, čímž by se snížily sankční platby.

V předchozí kapitole bylo zmíněno, že v důsledku novely zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, zůstaly nevyužité byty v některých zařízeních Klokánek s kapacitou vyšší než 28 dětí. V rámci zlepšení hospodaření FOD by bylo vhodné zvážit možnost tyto byty nabídnout k pronájmu.

Ke zlepšení finanční situace FOD a tím i k dosažení méně negativních výsledků hospodaření by vedly v nemalé míře i realizace návrhů předsedkyně spolku na změny legislativy.

Návrhy předsedkyně FOD na legislativní změny

V lednu 2013 vešla v účinnost novela (dále jen novela) č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpis. Již v době projednávání předsedkyně FOD kritizovala některé aspekty těchto zákonů a k březnu 2015 navrhla MPSV ČR odstranit jejich negativní dopady na systém sociálně-právní ochrany dětí novelizací.

Jednou z navrhovaných změn je uložení povinnosti zdravotním pojišťovnám hlásit podezření v případě, že evidují dítě, na které se vztahuje sociálně-právní ochrana. Důvodem je, že rodiče, kteří své dítě zanedbávají či týrají, nemusí být u žádného pediatra zaregistrováni, zatímco v evidenci některé ze zdravotních pojišťoven registrováni jsou. V případě, že rodiče dítě nenahlásí k žádné pojišťovně, u VZP ČR je evidováno každé dítě.

Další změnu předsedkyně vidí ve zrušení zákazu, aby jiné subjekty než orgány SPOD vyhledávaly pro děti náhradní rodiny. Předsedkyně FOD také kritizuje přílišnou byrokratickou zátěž orgánů SPOD, která dle vyhlášky MPSV ČR ze dne 17. prosince 2012 o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí, stanovuje velmi podrobný obsah individuálních plánů ochrany dítěte, přičemž zákon č. 359/1999 Sb.,

o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů toto vyhodnocování stanovuje dostatečně.

Navrhovanou změnou je také prodloužení pobytu dítěte v zařízení ZDVOP ze tří na šest měsíců v případě okamžité pomoci dítěti a ze šesti měsíců na dvanáct v případě žádosti o umístění dítěte ze strany OSPOD nebo dítěte samotného. Důvodem je zabránit častému přesouvání dětí ze zařízení do zařízení, případně do přechodné pěstounské péče, ve které může dítě zůstat maximálně po dobu jednoho roku. Předsedkyně FOD navrhuje i další změny k odstranění překážek bránících bezproblémovému fungování ZDVOP.

Další požadovanou změnou je zlepšení pozice pěstounů s více dětmi nebo handicapovanými dětmi, možnost rychlejšího svěřování dětí do pěstounské péče a náprava ustanovení ve vztahu k přechodné pěstounské péči. Přechodná pěstounská péče začala fungovat nabytím účinnosti novely zákona č. 359/1999. Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, k 1. 1. 2013. Rozdíl přechodné pěstounské péče od klasické je ten, že dítě u přechodných pěstounů zůstává maximálně po dobu jednoho roku, poté je umístěno do jiné formy náhradní rodinné péče či do ústavní výchovy bez ohledu na vztah dítěte k náhradním rodičům. Jedním z bodů kritiky přechodné pěstounské péče, nejen ze strany FOD, je nerovnoměrné odměňování trvalých a přechodných pěstounů. Také původnímu záměru, možnosti přijetí dítěte do přechodné pěstounské péče kdykoli bez rozhodnutí soudu, neodpovídá, dle předsedkyně FOD, legislativní úprava, která má na rozhodnutí lhůtu 24 hodin. Proces vzdělávání přechodných pěstounů považuje za neefektivní a nedostatečný.¹¹

¹¹ Interní materiál FOD.

5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat a zhodnotit činnost a hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace. K tomuto účelu byla vybrána organizace působící v sociální oblasti, a to Fond ohrožených dětí. Dílčím cílem bylo posouzení dopadu novely zákony č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, na její působení.

Teoretická část práce se zabývala členěním národního hospodářství a obecnou charakteristikou nestátních neziskových organizací. Nezbytnou součástí úvodní části práce byly informace týkající se občanských sdružení a aktuálních legislativních změn. Vzhledem k výběru nestátní neziskové organizace působící v sociální oblasti bylo nutné text zaměřit na vybrané aspekty sociální oblasti.

V praktické části bylo podrobně zpracováno hospodaření FOD. Analýzou vybraných činností bylo zjištěno, že ačkoli FOD ve sledovaném období rozšiřoval své služby, kapacita zařízení Klokánek a azylových domů byla nedostatečná. Tuto skutečnost dokazuje počet odmítnutých dětí a rodin. Analýza výnosové a nákladové stránky rozpočtu prokázala, že každoročně náklady FOD převyšují jeho výnosy.

Dílčím cílem práce bylo posouzení legislativních dopadů na chod organizace. Ze zjištěných informací vyplynulo, že změny ve vyplácení státních příspěvků na děti v zařízeních ZDVOP, či omezení maximálního počtu dětí, propad hospodaření FOD částečně podpořila.

Metodou analýzy byly poté analyzovány výnosy a náklady FOD v jednotlivých letech za období 2009–2013. Finanční analýza prokázala ztrátové hospodaření v celém sledovaném období. Lze říci, že navrhovaná úsporná opatření jsou nevyhnutelným krokem pro zachování alespoň částečného provozu organizace. Vzhledem k pětileté ztrátovosti bylo vhodné přijmout úsporná opatření již v roce 2011, kdy výsledek hospodaření vykazoval stejnou hodnotu jako v předchozím roce. V roce 2011 byla ztráta ponížena na základě dobropisu vyúčtování tepla a dobropisu za zpracování žádosti na dotační projekt Klokánek v Jindřichově Hradci, který nebyl realizován, částečně snížena. Výroční zpráva FOD za rok 2011 uvádí, že zařízení Klokánek v Jindřichově Hradci bylo otevřeno k 1. 6. 2011. Lze tedy říci, že tento Klokánek byl financován ze zdrojů FOD, což rozpočet organizace zatížilo. V roce 2012 FOD opět hospodařil se ztrátou vyšší než 11 000 tis. Kč. Zadlužování organizace cizími zdroji v kombinaci s nepříznivou legislativní úpravou vedlo k situaci, že v roce 2013 se ztráta

hospodářského výsledku propadla na částku 20 929 tis. Kč, což bylo částečně zaviněno většími investicemi na otevření dalších zařízení Klokánek.

Rozborem konečných rozvah sledovaného období byla zjištěna majetková struktura FOD v pětiletém období a zdroje jejího krytí. Hodnota dlouhodobého majetku se zvýšila o téměř 43 %, ale zároveň došlo i k navýšení cizích zdrojů, které v roce 2013 převýšily hodnotu vlastního kapitálu, a ukazatel zadluženosti vlastního kapitálu přesáhl v tomto roce 108,24 %, což může mít negativní vliv na poskytování dalších případných bankovních úvěrů.

Součástí třetí kapitoly je sestavená SWOT analýza, která poukazuje na silné a slabé stránky organizace, její příležitosti a hrozby.

Čtvrtá kapitola je věnována celkovému zhodnocení činností a hospodaření FOD, na něž navazují návrhy ke zlepšení hospodaření a úsporná opatření, která by měla přispět ke snížení propadu hospodaření FOD a k zachování jeho činnosti v dalších letech.

Seznam použité literatury

a) odborná kniha

- 1] BACHMANN, Pavel. *Transparentnost organizací občanské společnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2012. 141 s. ISBN 978-80-7435-235-5.
- 2] BOUKAL, Petr a kolektiv. *Fundraising pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2013. 260 s. ISBN 978-80-247-4487-2.
- 3] BECHYŇOVÁ, Věra a Marta KONVIČKOVÁ. *Sanace rodiny*. Praha: Portál. 2008. 151 s. ISBN 978-80-7367-392-5.
- 4] HLOUŠEK, Jan a Zuzana HLOUŠKOVÁ. *Získávání zdrojů na aktivity NNO působících v sociální oblasti*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. 158 s. ISBN 978-80-7435-121-1.
- 5] MALÍK HOLASOVÁ, Věra. *Kvalita v sociální práci a v sociálních službách*. Praha. Grada Publishing, 2014. 160 s. ISBN 978-80-247-9102-9.
- 6] MAREK, Jiří a kol. *Sociální služby na rozcestí*. Praha: Neki group s. r. o. 2013. 296 s. ISBN 978-80-905248-3-5.
- 7] REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.
- 8] STEJSKAL, J., H. KUVÍKOVÁ a K. MAŤÁTKOVÁ. *Nezisková organizace – vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

b) Elektronické dokumenty a ostatní

Internetové zdroje

AMCR.CZ. Asociace mediátorů České republiky. [online]. *O asociaci*. [20. 2. 2015]. Dostupné také na: <http://www.amcr.cz/o-asociaci/>

ČZSO. CZ. Statistiky. Sociální zabezpečení. Vybrané tabulky z veřejné databáze. [online] *Sociální služby poskytované v zařízeních sociálních služeb v krajích*. [23. 1. 2015]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=SZB0090PU_KR&&kapitola_id=16

JUSTIN. CZ. Definice týrání. [online]. *Definice týrání*. [12. 3. 2015]. Dostupné také z: http://www.iustin.cz/Ruzne/DEF_TYR.asp

MPSV.CZ. Rodina a ochrana práv dětí. [online]. *Legislativa a systém sociálně-právní ochrany*. [15. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14304>

MPSV. CZ. Rodina a ochrana práv dětí. [online]. *Statistiky*. [12. 3. 2015]. Dostupné také z: <http://www.mpsv.cz/cs/7241>

MPSV. CZ. Sociální začleňování. [online]. *Strategie sociálního začleňování 2014–2020*. [28. 12. 2014]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/17082/strategie_soc_zaclenovani_2014-20.pdf

NEZISKOVKY. CZ. Fakta [online]. *Statistika počtu nestátních neziskových organizací v letech 1990-2013*. [25. 12. 2014]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/sdata/stat_NNO_tabulka_1990_2013_619.pdf

VLÁDA. CZ. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace [online]. [21. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/zakladni-informace-767/>

Zákon

Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006, o sociálních službách. In: *Zákony pro lidi*. 2006, částka 37. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992, o daních z příjmů. In: *Zákony pro lidi*. 1992, částka 117. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#cast2>

Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999, o sociálně-právní ochraně dětí. In: *Zákony pro lidi*. 1999, částka 111. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>

Zákon č. 202 ze dne 2. května 2012, o mediaci a změně některých zákonů (zákon o mediaci). In: *Zákony pro lidi*. 2012, částka 70. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-202#cast1>

Seznam zkratek

AD	Azylové domy
AMT	Asistenční, mediační a terapeutická centra
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
DMS	Dárcovská textová zpráva
FOD	Fond ohrožených dětí
LDT	Letní dětské tábory
MPSV ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
OP	Opravné položky
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OZ	Občanský zákoník
SP	Státní příspěvky
SPOD	Sociálně-právní ochrana dětí
ZDVOP	Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на вѣдомі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne: 7. 5. 2015

.....
jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

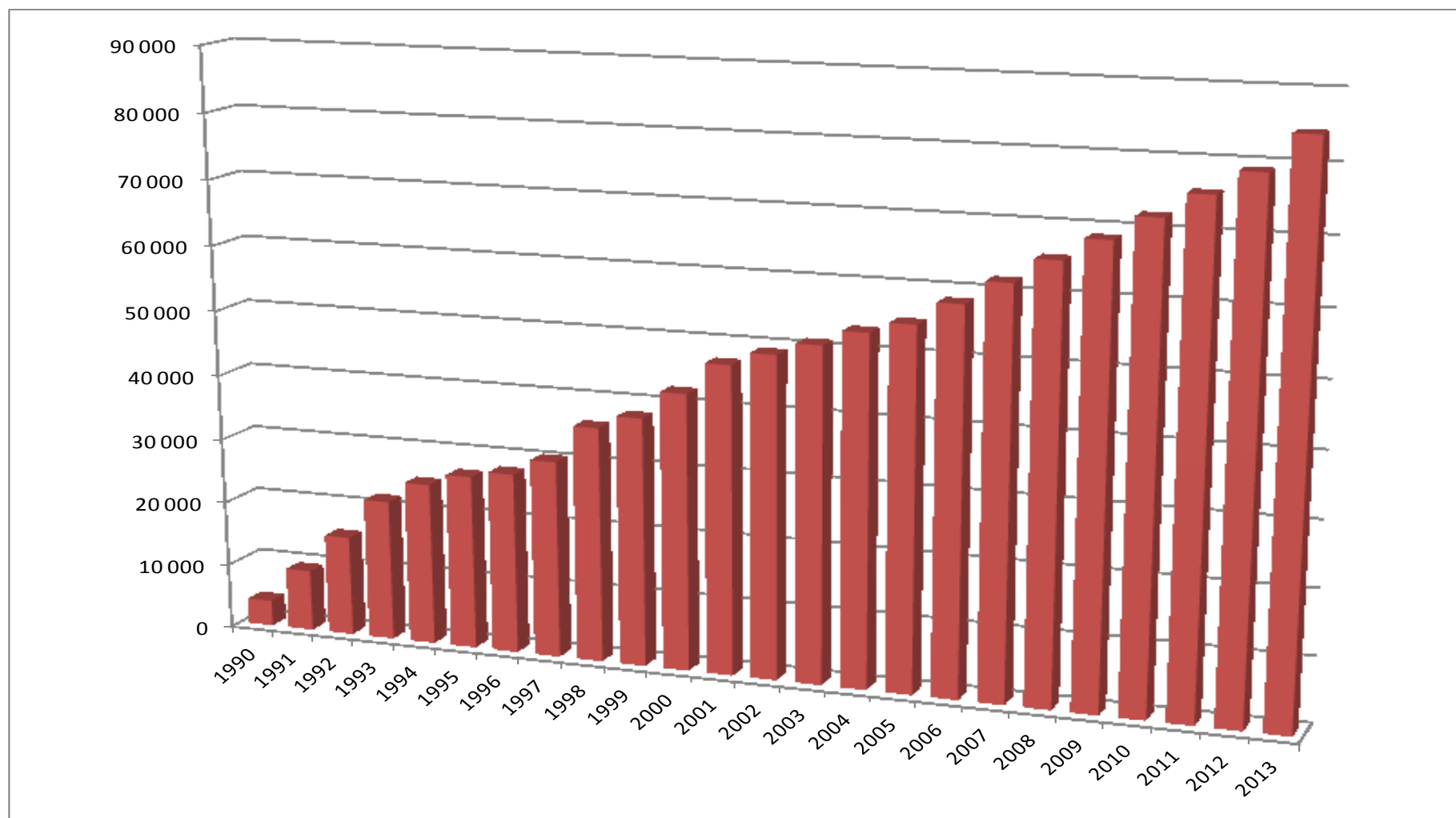
Příloha č. 1 Vývoj počtu nestátních neziskových organizací v letech 1990 – 2013

Příloha č. 2 Rozdíly v právní úpravě občanských sdružení a spolků

Příloha č. 3 Organizační struktura FOD z.s.

Příloha č. 4 Výnosy, náklady a VH v letech 2009 – 2013 (v tis. Kč)

Příloha č. 1 Vývoj počtu nestátních neziskových organizací v letech 1990–2013

Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Příloha č. 2

Rozdíly v právní úpravě občanských sdružení a spolků

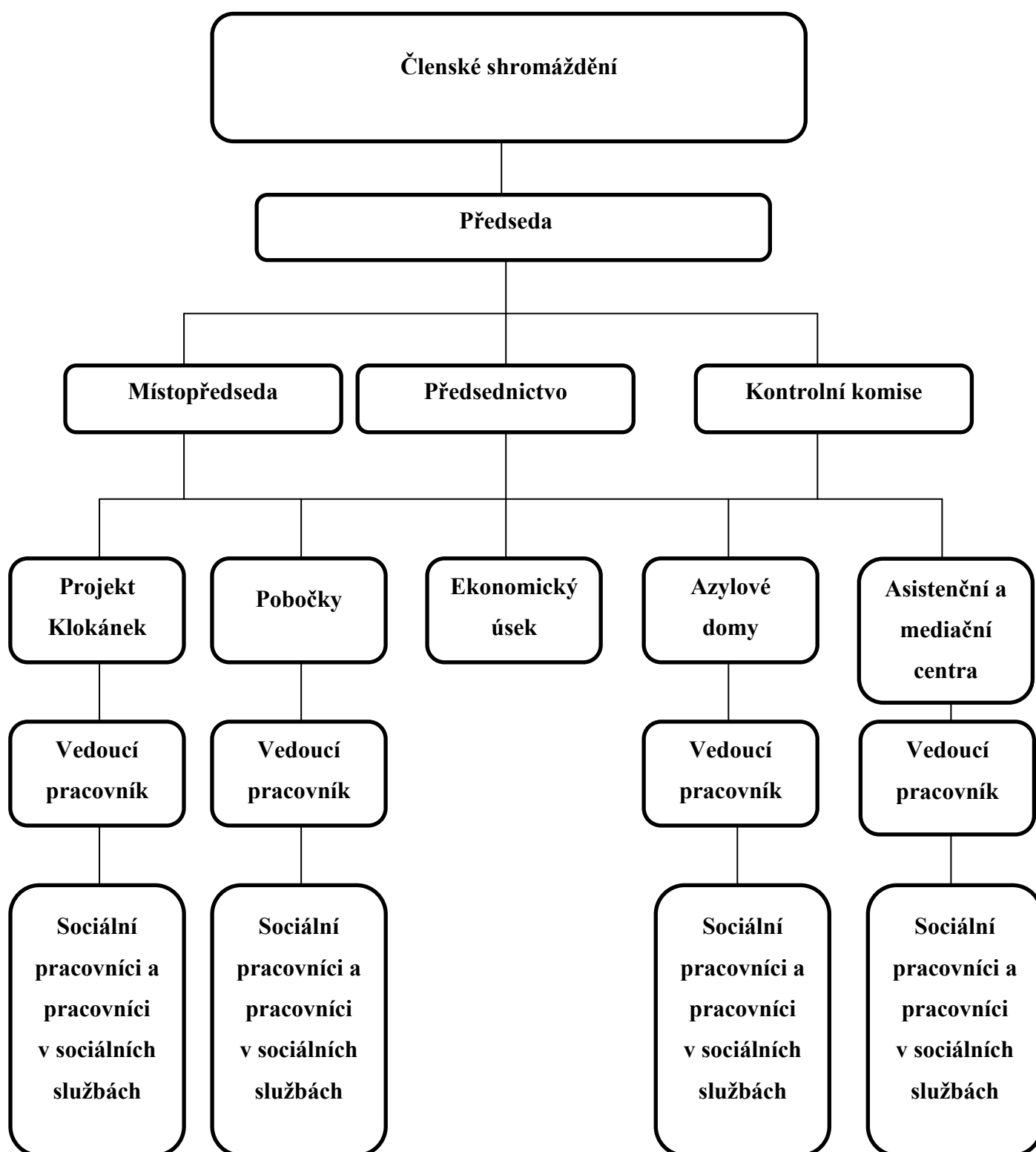
	Občanská sdružení	Spolky
Zákon	Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Způsob založení	Návrhem na registraci minimálně třemi osobami staršími 18 let	Návrhem na registraci minimálně třemi osobami staršími 18 let shodujících se na obsahu stanov
Vznik	Do deseti dnů od zahájení řízení MV ČR	Dnem zápisu do Spolkového rejstříku
Vnitřní předpisy	Stanovy	Stanovy
Orgány	Členská schůze, Sněm, Valná hromada Výkonný orgán Kontrolní orgán	Statutární orgány Nejvyšší orgán Kontrolní komise Rozhodčí komise
Kompetence	V rámci vnitřních předpisů	V rámci vnitřních předpisů
Zrušení	Dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením Pravomocným rozhodnutím MV ČR o jeho rozpuštění	Fúzí Rozdělením
Zánik	Výmazem z rejstříku MV ČR Likvidací	Výmazem ze Spolkového rejstříku Likvidací

Zdroj: Stejskal a kol. *Nezisková organizace – vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace* Vlastní zpracování.

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

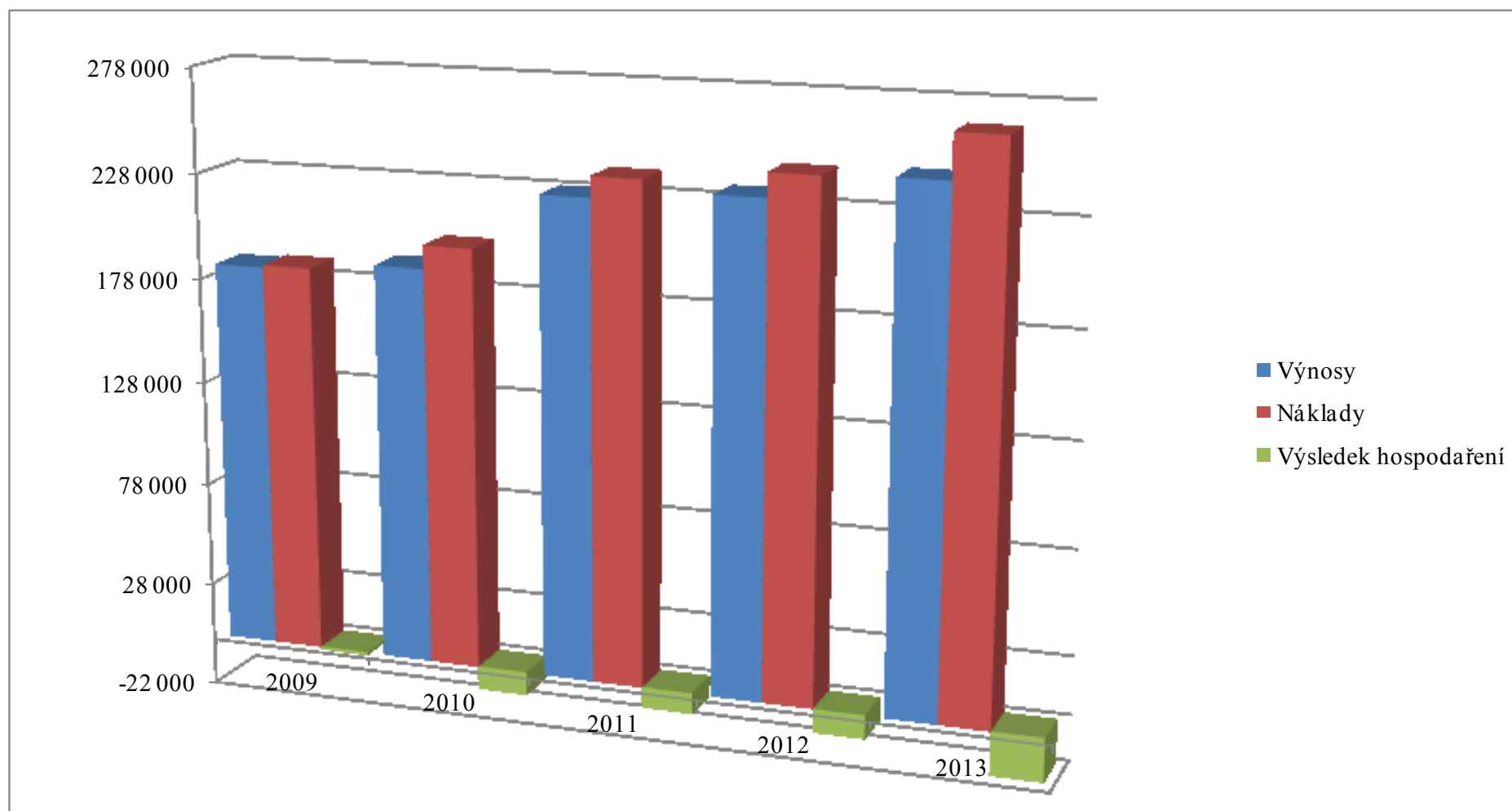
Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Příloha č. 3 Organizační struktura FOD z. s.

Zdroj: Interní materiál FOD. Vlastní zpracování.

Příloha č. 4 Výnosy, náklady a VH v letech 2009–2013 (v tis. Kč)

Zdroj: Výkaz zisku a ztrát FOD 2009–2013. Vlastní zpracování.